

KOMISJONI OTSUS,**13. juuli 2011,****Portugali poolt tapamajajätmete kogumiseks, vedamiseks, töötlemiseks ja hävitamiseks antava riigiabi C 3/09 (ex NN 41 A-B/03) kohta***(teatavaks tehtud numbri K(2011) 4888 all)***(Ainult portugali keelne tekst on autentne)**

(2011/677/EL)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

- (1) Esitatud kaebuse järel saatis komisjon 15. novembril 2002 Portugali ametiasutustele teabenõude 25. septembril 2002 vastuvõetud dekreetseadusel nr 197/2002⁽¹⁾ (edaspidi „2002. aasta dekreetseadus“) põhineva maksulaadse lõivu kohta, mille abil rahastatakse imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumist, vedamist, töötlemist ning hävitamist. Portugali ametiasutused vastasid 20. jaanuari 2003. aasta kirjas.
- (2) Kuna esitatud teabest ilmnes, et kõnealust abimeedet rakendati ilma komisjoni eelneva loata, kanti nimetatud meede teatamata abi registrisse viitenumbri NN 41 A-B/03 all.
- (3) 16. ja 30. aprilli 2003. aasta kirjades esitasid komisjoni talitused Portugali ametiasutustele nõude vaadeldava abimeetme kohta lisateabe saamiseks. Ametiasutustele määrati vastuse saamiseks nelja nädala pikkune tähtaeg.
- (4) Portugali alaline esindus Euroopa Liidu juures küsis 5. mai ja 6. juuni 2003. aasta kirjades, mis registreeriti vastavalt 5. mail ja 10. juunil 2003, Portugali ametiasutuste nimel uut tähtaega, et edastada kogu nõutud teave, võttes arvesse aega, mis kulub selle kogumiseks.
- (5) 25. juuli 2003. aasta kirjas pikendasid komisjoni talitused tähtaega veel nelja nädala võrra.
- (6) Kuna komisjoni talitused ei saanud viimases kirjas kindlaksmääratud nelja nädala pikkuse ajavahejooksul vastust, saatsid nad 19. detsembri 2003. aasta kirjas Portugali ametiasutustele meeldetuletuse, märkides, et kui ametiasutused vastust ei esita, on komisjoni talitustel õigus teha komisjonile ettepanek nõuda teavet nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 (hilisem ELi toimimise lepingu artikkel 108) kohaldamiseks)⁽²⁾ artikli 10 lõikes 3 sätestatud otsusega.
- (7) Portugali alaline esindus Euroopa Liidu juures edastas 5. veebruari 2004. aasta kirjas, mis registreeriti samal päeval, komisjonile Portugali ametiasutuste vastuse komisjoni talituste 16. ja 30. aprilli 2003. aasta kirjadele.
- (8) 11. novembri 2004. aasta kirjas esitasid komisjoni talitused Portugali ametiasutustele nõude vaadeldava abimeetme kohta lisateabe saamiseks. Ametiasutustele määrati vastuse saamiseks nelja nädala pikkune tähtaeg.
- (9) Portugali alaline esindus Euroopa Liidu juures küsis 30. detsembri 2004. aasta kirjas, mis registreeriti 5. jaanuaril 2005, Portugali ametiasutuste nimel uut ühe kuu pikkust tähtaega, et edastada kogu nõutud teave, võttes arvesse aega, mis kulub selle kogumiseks.
- (10) 17. jaanuari 2005. aasta kirjas pikendasid komisjoni talitused tähtaega teist korda ametiasutuste küsitud ulatuses.
- (11) Kuna komisjoni talitused ei saanud oma küsimustele uue kindlaksmääratud tähtaja jooksul vastust, saatsid nad 12. aprilli 2005. aasta kirjas Portugali ametiasutustele uue meeldetuletuse, märkides, et kui ametiasutused nelja nädala jooksul vastust ei esita, on komisjoni talitustel õigus teha komisjonile ettepanek nõuda teavet määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 10 lõikes 3 sätestatud otsusega.

⁽¹⁾ Diário da República, I seeria A, nr 222, 25.9.2002, lk 6535.

⁽²⁾ EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

- (12) Vastuse saatmiseks määratud tähtaeg möödus 2005. aasta mais. Kuna komisjon ei saanud määratud tähtaja jooksul vastust, andis komisjon 21. veebruari 2006. aasta otsusega ⁽³⁾ Portugalile korralduse edastada komisjonile kõik varem küsitud andmed, märkides, et kui Portugali ametiasutused ei vasta, on komisjonil õigus alustada ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlust (vt teabe edastamise korralduse lõige 80).
- (13) Kuna komisjonile ei esitatud mingit teavet, otsustas ta 28. jaanuaril 2009 alustada ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlust. Otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁴⁾. Komisjon kutsus teisi liikmesriike ja huvitatud isikuid esitama kõnealuste abide kohta oma märkusi.
- (14) Kuna komisjon ei saanud Portugali märkusi kindlaksmääratud tähtaja jooksul, saatis ta 18. märtsi 2009. aasta kirjas Portugalile meeldetuletuse. 14. aprillil 2009 saatis Portugal komisjonile oma märkused, lisades ühtlasi koopiad dekreetseadustest nr 393-B/98 ja nr 244/2003. Ettevõtja ETSA – Empresa de Transformação de Subprodutos Animais, SA – esitas 15. juunil 2009. aastal täiendavaid märkusi.
- (15) Komisjon edastas ETSA märkused 1. juulil 2009. aastal Portugali ametiasutustele. Portugal ei esitanud sellega seoses komisjonile märkusi.
- (16) ETSA esitatud märkuste põhjal palusid komisjoni talitused 19. veebruari 2010. aasta kirjas Portugali ametiasutustel esitada lisaselgitusi. Portugali ametiasutused vastasid 27. aprilli 2010. aasta kirjas.
- (17) Komisjoni talitused palusid 1. veebruari 2011. aasta kirjas Portugali ametiasutustel anda lisaselgitusi ja vastata komisjoni varasematele küsimustele, millele Portugali ametiasutused ei olnud andnud täielikku vastust.
- (18) Portugali ametiasutused palusid 24. veebruari 2011. aasta kirjas vastamiseks kindlaksmääratud tähtaja pikendamist 30 päeva võrra.
- (19) Komisjoni talitused teatasid 28. veebruari 2011. aasta kirjas vastuseks ettenähtud tähtaja pikendamisest 30

päeva võrra. Portugali ametiasutused vastasid komisjoni talituste esitatud küsimustele 1. aprilli 2011. aasta kirjas.

- (20) Komisjoni talitused teatasid 20. juuni 2011. aasta kirjas Portugali ametiasutustele, et nad teevad komisjonile ettepaneku võtta vastu positiivne tingimuslik otsus ja sätestavad kohaldatavad tingimused.

II. ABIMEETME KIRJELDUS

- (21) Portugali ametiasutuste edastatud teabe kohaselt tuvastati Portugalis 1998. aastal ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 14. oktoobrini 66 veiste spongioosse entsefalopaatia (edaspidi „BSE”) juhtu. Inimesi ja loomi ohustava olukorra tõttu võttis komisjon 18. novembril 1998. aastal vastu otsuse nr 98/653/EÜ, milles käsitletakse veiste spongioosse entsefalopaatia esinemisel Portugalis vajalikke erakorralisi meetmeid, ⁽⁵⁾ ja tegi korralduse rakendada Portugalis tuvastatud BSE esinemisjuhtude tõttu erakorralisi meetmeid, keelates eeskätt teatavate loomade ja loomsete kõrvalsaaduste saatmise Portugali territooriumilt teistesse liikmesriikidesse.
- (22) Selleks et leevendada BSE-vastase võitluse käigus vastuvõetud meetmete tagajärgi, hüvitas Portugali riik alates 1999. aastast kõik imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumis-, töötlemis- ja hävitamistoimingutega seotud kulud. 4. detsembri 1998. aasta dekreetseadusega nr 393-B/98 ⁽⁶⁾ (edaspidi „1998. aasta dekreetseadus”) võttis Portugali riik endale kõrvalsaaduste kogumis-, töötlemis- ja hävitamistoimingutega seotud vastutuse ning kohustuse hüvitada vastavad kulud.
- (23) 1998. aasta dekreetseaduse artikli 4 lõikes 3 on sätestatud võimalus kehtestada tapakeskustele maks, millest saadava tulu abil hüvitatakse teatavate toorainete hävitamist. Portugali ametiasutustelt saadud teabe kohaselt seda maksu tapakeskuste suhtes tegelikult ei kohaldataud.
- (24) Portugali ametiasutuste selgituse kohaselt puudusid neil piisavad erivahendid jäätmete nõuetekohaseks töötlemiseks ning seetõttu olid nad sunnitud pöörduma eraõiguslike teenusepakkujate poole, et tagada selliste teenuste osutamine, mis põhimõtteliselt oleks pidanud kuuluma riigi vastutusalasse.

⁽³⁾ Otsus K(2006) 576, Portugalile edastatud 21. veebruari 2006. aasta kirjas SG(2006) D/200772.

⁽⁴⁾ ELT C 109, 13.5.2009, lk 9.

⁽⁵⁾ EÜT L 311, 20.11.1998, lk 23.

⁽⁶⁾ Diário da República, I seeria A, nr 280, 4.12.1998, lk 6708.

- (25) Portugali ametiasutused täpsustasid, et selle avalikku huvi esindava teenuse osutamine usaldati erasektorile kooskõlas ettekirjutustega, mis on sätestatud 8. juuni 1999. aasta dekreetseaduses nr 197/99, ⁽⁷⁾ millega võeti üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1997. aasta direktiiv 97/52/EÜ, millega muudetakse direktiive 92/50/EMÜ, 93/36/EMÜ ja 93/37/EMÜ, mis käsitlevad vastavalt riiklike teenuslepingute, riiklike tarnelepingute ja riiklike ehitustöölepingute sõlmimise korra kooskõlastamist ⁽⁸⁾. Teenuseid osutavad eraettevõtjad valiti välja, pidades silmas nende suutlikkust ja tehnilist varustatust neile usaldatava üldhuviteenuse osutamiseks ning arvestades kiireloomulisi lahendusi nõudvaid asjaolusid, mille tõttu tuli kõnealuseid kõrvalsaadusi töödelda usaldusväärset, kiiresti ja tõhusalt. Portugali ametiasutused esitasid 2004. aasta 1. septembrist kuni 31. detsembrini kehtinud teenuslepingu näidise.
- (26) Portugali ametiasutuste väitel määrati teenuste osutamise eest makstava hüvitise arvestuspõhimõtted eelnevalt kindlaks 25. jaanuari 1999. aasta ühiskorraldusega nr 96/99 ⁽⁹⁾. Seda korraldust vaadati regulaarselt läbi ning muudeti 6. aprilli 2001. aasta ühiskorraldusega nr 324/2001 ⁽¹⁰⁾ ja 19. veebruari 2002. aasta ühiskorraldusega nr 124/2002 ⁽¹¹⁾.
- (27) Otsusega nr 2000/766/EÜ ⁽¹²⁾ keelas komisjon peaaegu kõikidelt loomaliikidelt pärinevate loomsete kõrvalsaaduste kasutamise loomasöödaks ning andis korralduse hävitada need kõikides liikmesriikides, sealhulgas Portugalis.
- (28) Portugali ametiasutuste selgituse kohaselt suurenes selle korralduse tagajärjel asjaomaste jäätmete hulk ning sellega seoses kasvasid ka kõnealuste toimingutega seotud kulud.
- (29) Otsusega nr 2001/376/EÜ ⁽¹³⁾ otsustas komisjon pikendada Portugali kohta tehtud otsuse 98/653/EÜ kehtivust.
- (30) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. oktoobri 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 1774/2002, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste sanitaareeskirjad, ⁽¹⁴⁾ nähakse ette üksikasjalikud eeskirjad eri liiki loomsete kõrvalsaaduste kogumise, töötlemise ja hävitamise kohta.
- (31) Portugali ametiasutused täpsustasid, et tekkinud olukorras oma kohustuste täitmiseks otsustasid nad kanda vajalike toimingutega seotud kulud üle nimetatud sektori ettevõtjatele, järgides rangelt „saastaja maksab” põhimõtet ja pidades silmas asjaolu, et rahvatervise kaitse jääb põhiülesandena ametiasutuste vastutusalasse. Seetõttu võtsid nad vastu 25. septembri 2002. aasta dekreetseadusega nr 197/2002 sätestatud maksukorralduse.
- (32) Alates 2002. aasta oktoobrist, kui jõustus 2002. aasta dekreetseadus, rahastati imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumise-, vedamise-, töötlemise- ja hävitamistoiminguid tapakeskuste, konditustamata veise- ja vasikaliha ning sealihha importijate ja ühendusesiseste vahendajate poolt, see tähendab konditustamata veise- ja vasikaliha ning sealihha töötlemise ja vastuvõtjate makstavast maksulaadsest lõivust saadava tulu abil.
- (33) Portugali ametiasutused teatasid 20. jaanuari 2003. aasta kirjas, et lõivu tasumisest olid vabastatud järgmised ettevõtjad:
- tapakeskused, mille puhul on tagatud kõikide kõnealuste kõrvalsaaduste, välja arvatud eririskiga tooraine kogumine, töötlemine ja hävitamine oma ruumides või tükeldamistöökodades; need on üksused, kes on loonud oma kõrvalsaadusi ise töödelda võimaldavad tingimused (vt 2002. aasta dekreetseaduse 2. lisa punkti 2);
  - konditustatud liha importijad ja ühendusesisesed vahendajad, sest nende puhul ei teki kõrvalsaadusi, mida tuleb ühenduse ja riiklike õigusaktide kohaselt kohustuslikus korras töödelda.
- (34) Lõivust saadava tulu täpsema kasutamise kohta märkisid Portugali ametiasutused, et seda kasutati üksnes imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste, sealhulgas eririskiga tooraine kogumise-, vedamise-, töötlemise- ja hävitamisteenustega seotud toimingute rahastamiseks.
- (35) Järgnevalt on toodud 2002. aasta dekreetseaduse 1. lisas esitatud lõivusummad, mille suurus on kindlaks määratud proportsionaalselt asjaomase liigi kaalu ja kasutusala:

(eurodes)

Liik/laad	Veised	Sead	Lambad/kit- sed	Kodu- linnud	Muud
Lõivusumma rümba kg kohta	0,05	0,04	0,03	0,06	0,06

⁽⁷⁾ Diário da República, I seeria A, nr 132, 8.6.1999, lk 3171.⁽⁸⁾ EÜT L 328, 28.11.1997, lk 1.⁽⁹⁾ Diário da República, II seeria, nr 20, 25.1.1999, lk 935.⁽¹⁰⁾ Diário da República, II seeria, nr 82, 6.4.2001, lk 6270.⁽¹¹⁾ Diário da República, II seeria, nr 42, 19.2.2002, lk 3158.⁽¹²⁾ EÜT L 306, 7.12.2000, lk 32.⁽¹³⁾ EÜT L 132, 15.5.2001, lk 17.⁽¹⁴⁾ EÜT L 273, 10.10.2002, lk 1.

- (36) Eeriskiga tooraine kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuste rahastamiseks on dekreetseaduse nr 197/2002 artikli 2 lõikes 2 sätestatud kord, mille kohaselt kohaldatakse eraldi kõikide tapakeskuste suhtes 0,30 euro suurust ühetaolist lõivu eeriskiga tooraine ühe kilogrammi kohta.
- (37) Kõik maksud makstakse pöördmaksustamise kaudu avalik-õiguslikule asutusele Instituto Nacional de Intervenção e Garantia Agrícola (INGA). Ettevõtjate makstav lõiv läheb vahetult INGA-le ja moodustab asutuse tulud.
- (38) Nagu on osutatud käesoleva otsuse põhjendustes 32 ja 33, on 2002. aasta dekreetseaduse artiklis 4 täpsustatud, et tapakeskustel on võimalus ühineda ning kasutada kõrvalsaaduste kogumiseks, vedamiseks, töötlemiseks ja hävitamiseks vahetult kolmandate isikute pakutavaid teenuseid või teha kõigi kõrvalsaaduste puhul, välja arvatud eeriskiga tooraine, kõnealusel toimingud ise, pidades silmas kehtivate õigusaktide sätteid. Kui tapakeskused teevad oma ettevõttes tekkinud kõrvalsaaduste, välja arvatud eeriskiga tooraine kogumis-, töötlemis- ja hävitamistiminguid ise, on nende makstava lõivu suurus 2002. aasta dekreetseaduse 2. lisas kindlaks määratud järgmiselt:

(eurodes)

Liik/laad	Veised	Sead	Lambad/kit- sed	Kodulin- nud	Muud
Lõivu- summa rümbe kg kohta	0,03	0,02	0,00	0,00	0,00

- (39) Kui tapamajad teevad kõigi oma ettevõttes ja tükeldamis-töökodades tekkinud kõrvalsaaduste, välja arvatud eeriskiga tooraine kogumis-, töötlemis- ja hävitamistiminguid ise, on nad kõnealuse lõivu tasumisest täielikult vabastatud.
- (40) 2002. aasta dekreetseaduse artikli 5 kohaselt vastutab INGA tapamajade makstava lõivu tasumise järelevalve eest ning tapakeskused peavad selle võimaldamiseks ajakohastatud registreid rümpade arvu ja nende kaalu kohta. INGA pädevuses on samuti järelevalve imporditomingute ja Euroopa Liidu liikmesriikidest pärinevate toodete vastuvõtmise korral makstava lõivu tasumise üle ning vahendajate ja vastuvõtjate ülesanne on pidada tehtud toimingute kohta ajakohastatud registrit.
- (41) Kui tapakeskused kasutavad nimetatud võimalust, peavad nad eelnevalt esitama INGA-le vastavad projektid ning nõustuma mis tahes kontrollimeetme rakendamisega pädeva ametiasutuse poolt.
- (42) Portugali ametiasutused kinnitasid, et lõivusumma katab üksnes kõnealustele asutustele nende toimingute kulude hüvitamise ning et teenust osutatakse üksnes sellistele ettevõtjatele, kellel tekib kõrvalsaadusi, mille kõrvaldamine on kohustuslik.

- (43) Lõivust saadava tulu ja sellega rahastatavate teenuste osutamise kulu suuruse vahekorra kohta teatasid Portugali ametiasutused, et 2002. aasta dekreetseaduse 1. ja 2. lisas sätestatud lõivude ja artikli 2 lõikes 2 eeriskiga tooraine kohta kehtestatud lõivude summad arvestatakse osutatavate teenustega seotud tegelike kulude põhjal, pidades silmas iga konkreetse loomaliigi puhul tekkivate kõrvalsaaduste laadi ja asjaolu, kas tegemist on asjassepuutuvate kõrvalsaadustega või mitte.
- (44) Portugali ametiasutuste väitel on kõnealune rahastamine täiel määral üldhuvi esindava avaliku teenusega seotud tegeliku kulu hüvitamine teenuse kasutajate poolt. Maksukohustuslastest ettevõtjate makstud summad on otseselt proportsionaalsed avaliku teenuse osutajale üle antud jätmete kogusega ja nende likvideerimise tegelike kuludega. Nende väidete tõendamiseks esitasid Portugali ametiasutused ajavahemiku 1999–2005 kohta arvandmetega dokumente, mis kajastasid osutatud teenustega seotud kulusid, ja 2003. aasta kohta arvandmetega dokumendi imporditud tooteid ja siseriiklike tooteid hõlmavate eri kõrvalsaaduste pealt võetavast maksust saadud tulu kohta.

- (45) Küsimuse kohta, kas imporditud toodete suhtes kohaldati abimeedet samaväärselt siseriiklike toodetega, vastasid Portugali ametiasutused, et lähtuvalt „saastaja maksab” põhimõttest peegeldavad tapamajade ning konditustamata liha importijate ja ühendusesiseste vahendajate suhtes kohaldatavad lõivud kõiki tekkinud kõrvalsaaduste töötlemisega seotud kulusid kogu tootmisprotsessi kestel kuni lõpptarbijani.
- (46) Konditustamata liha import eeldab Portugali ametiasutuste väitel kõrvalsaaduste teket ning selle puhul osutatakse seega kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenust, mis õigustab kõnealuse lõivu kohaldamist.
- (47) Portugali ametiasutused on seisukohal, et rahastatud tegevused esindavad avalikku huvi, sest pärast BSE kriisi on ilmnenud, et tapamajade sanitaarjätmete kõrvaldamine peaks kuuluma riigi avalik-õiguslike ülesannete hulka tulenevalt selle olulisusest inimeste ja loomade tervise ja keskkonna kaitsmisel.
- (48) 2002. aasta dekreetseadusega kehtestatud kord tühistati 7. oktoobri 2003. aasta dekreetseadusega nr 244/2003⁽¹⁵⁾ (edaspidi „2003. aasta dekreetseadus”), mis jõustus 22. oktoobril 2003. Viimati nimetatud dekreetseadusega kehtestati muuks otstarbeks kui inimtoiduks kasutatavate loomsete kõrvalsaaduste kohta üldine korraldus ja ülemineku korraldus.

⁽¹⁵⁾ Diário da República, I seeria A, nr 232, 7.10.2003, lk 6603.

- (49) Üldise korraldusega nähti ette, et tapakeskused, tükeldamistöökodad, haudekeskused ja munatööstusettevõtjad peavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1774/2002 kohaselt tegema omaalgatuslikult või kolmandate isikute vahendusel konkreetses üksuses tekkinud 1., 2. ja 3. kategooria materjali kogumise, vedamise, ladustamise, käitlemise, töötlemise ja hävitamise seotud toiminguid, mida rakendatakse veterinaaria peadirektoraadile eelnevalt heakskiitmiseks esitatud kava alusel.
- (50) Tapakeskused, tükeldamistöökodad, haudekeskused ja munatööstusettevõtjad peavad koostama 3. kategooria materjali hävitamise või taaskasutamise kava, mille veterinaaria peadirektoraat kinnitab 90 päeva jooksul alates 2003. aasta dekreetseaduse jõustumisest või ettevõtja tegevuse alguskuupäevast. 2002. aasta dekreetseaduse kohaselt tagab INGA kuni kava kinnitamiseni veterinaaria peadirektoraadi poolt 3. kategooria materjali puhul kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, ajutise ladustamise ja hävitamise. Enne 3. kategooria materjale hõlmava kava kinnitamist peavad tapakeskuste, tükeldamistöökodade, haudekeskuste ja munatööstusettevõtjate omanikud maksma 2002. aasta dekreetseaduse 1. lisas sätestatud makse, välja arvatud need ettevõtjad, kelle suhtes on kehtestatud dekreetseadusega ettenähtud alternatiivne maksukorraldus ja kes peavad maksma 2002. aasta dekreetseaduse 2. lisas sätestatud makse.
- (51) Üleminekkorralduse kohaselt peab INGA tagama teenuste osutamise ka 1. ja 2. kategooria materjalide puhul.
- (52) 1. ja 2. kategooria materjali puhul peavad tapakeskused ja tükeldamistöökodad esitama kõrvalsaaduste hävitamise või taaskasutamise kava 30 päeva jooksul alates ülemineku perioodi lõppemisest 2005. aasta novembris. Enne kava kinnitamist peavad nad 1. ja 2. kategooria materjalide pealt maksma maksu, mille suurus on 0,35 eurot/kg. Samas vabastatakse hävitamis- või taaskasutamiskava kinnitamisel kõnealused maksukohustuslased maksust täielikult.
- (53) Kui tapakeskused ja tükeldamistöökodad esitavad veterinaaria peadirektoraadile kava, milles on näidatud 1. ja 2. kategooria materjalide likvideerimiseks vajalikud toimingud, võtavad nad endale kohustuse kanda nende tegevustega seotud kulud ja nõustuvad ametiasutuste poolt nende suhtes kohaldatavate kontrollimeetmetega. 2003. aasta dekreetseaduse artikli 3 lõike 4 kohaselt lõpeb nimetatud korra kohaldamine kahe aasta möödumisel dekreetseaduse jõustumisest.
- (54) 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud ülemineku periood lõppes 2005. aasta novembris. Portugali ametiasutused teatasid 1. aprilli 2011. aasta kirjas, et alates 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud ülemineku perioodi lõppemisest kannavad tapakeskuste ja tükeldamistöökodade kõrvalsaaduste hävitamise seotud kulud sektori ettevõtjad, töödeldes kõrvalsaadused biokütuseks ja eksportides kõrvalsaadustest valmistatud jahu.
- (55) Menetluse alustamise otsuses väljendas komisjon kahtlusi selle kohta, kas tegemist on kõnealuste kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuste osutajatele, tapakeskustele, tükeldamistöökodadele, konditustamata veise- ja vasikalihaga, sealihaga ja kodulinnuliha importijatele ja ühendusesisestele vahendajatele antava abiga ning kas see võimalik abi on kehtivate õigusaktidega kokkusobiv.
- (56) Eeskätt esitas komisjon uuesti esimese teabenõudeotsusega sõnastatud küsimused. Selles osas, mis hõlmas kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuseid pakkuvatele teenuseosutajatele antavat abi, väljendas komisjon eeskätt Altmarki kohtuotsust⁽¹⁶⁾ silmas pidades kahtlusi Portugali ametiasutuste väljendatud seisukoha kohta, mille kohaselt on tegemist üldhuvi esindavate teenustega. Tapakeskustele, tükeldamistöökodadele ja konditustamata veise- ja vasikalihaga, sealihaga ja kodulinnuliha importijatele ning kõnealuse sektori ühendusesisestele vahendajatele antava abi puhul väljendas komisjon kahtlusi seoses väitega, et majandussektori ettevõtjate poolt lõivuna makstava maksu summa vastab kõrvalsaaduste kogumisteenuse osutaja tegelikele majanduskuludele, ning palus esitada selle kohta arvandmed. Lõpuks väljendas komisjon kahtlusi loomakasvatatajatele antava abi suhtes, mis tuleneb eelistest, mida kõnealune kehtestatud süsteem neile pakub, võttes arvesse asjaolu, et loomakasvatatajatele kõnealust lõivu ei kohaldata.
- (57) Seejärel vaatles komisjon eelanalüüsi korras kõnealuste meetmete kokkusobivust alates 1998. aastast kohaldatavate suunistega ja leidis menetluse alustamise etapil, et tal ei ole piisavalt teavet meetmete kokkusobivuse kohta otsuse tegemiseks.

III. PORTUGALI ESITATUD MÄRKUSED

- (58) Oma märkustes meenusid Portugali ametiasutused esmalt 1998. aastal BSE tõttu Portugalis välja kujunenud erakorralist olukorda. Eeskätt mainisid ametiasutused otsust 98/653/EÜ, millega keelati Portugali territooriumilt teatavate toodete, sealhulgas liha- ja kondijahu saatmine teistesse liikmesriikidesse ja kolmandatesse riikidesse nii eraldi toodetena kui ka muudes toodetes sisalduvana. Sellega seoses koostas Portugal BSE vaatluse, kontrolli ja likvideerimise kava, mille kinnitas komisjoni alaline veterinaar Komitee. 18. aprillil 2001 otsustas komisjon pikendada Portugali suhtes kehtestatud embargot. Piirangud kaotati alles 2004. aastal komisjoni määruse (EÜ) nr 1993/2004⁽¹⁷⁾ vastuvõtmisega.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, EKL, lk I-7747.

⁽¹⁷⁾ ELT L 344, 20.11.2004, lk 12.

- (59) Eelnevast tulenevalt rõhutas Portugal asjaolu, et kõikide ajavahemikul 1998–2004 võetud meetmete eesmärgiks oli võidelda rahvatervist ohustava kiireloomulise olukorraga. Seetõttu soovis Portugali valitsus kehtestada meetmed võimalikult kiiresti, kuni ettevõtjad organiseeruvad ja hakkavad vajalikke meetmeid ise rakendama, kusjuures need jäävad endiselt riigi kontrolli alla. Portugali ametiasutused on seisukohal, et rahvatervise kaitse seisab mis tahes muust õiguslikust ülesandest kõrgemal ja et see õigustab erandi tegemist riigiabi andmise eeskirjadest.
- (60) Portugali väitel vältis otsuse 98/653/EÜ ja selle kehtivust pikendavate järjestikuste õigusaktide vastuvõtmine sellise olukorra teket, kus Portugali ametiasutuste poolt BSE kriisi lahendamiseks võetud meetmed hakanuks häirima turu toimimist ja mõjutanuks seetõttu liikmesriikide vahelist kaubandust. Portugal väidab, et kuna nimetatud toodete väljasaatmise suhtes oli kehtestatud embargo, ei saanud kaubavahetust tegelikult toimuda ning seetõttu ei saanud esineda ka konkurentsi moonutamist.
- (61) Esiteks osutab Portugal, et 1998. aastal ei antud mingit abi, ja toob selle tõenduseks 4. detsembri 1998. aasta dekreetseaduse nr 393-B/98 jõustumiskuupäeva. Alles sellest kuupäevast alates hakkas Portugali riik erandolukorras ja üleminekuperioodi jooksul vastutama kõrvalsaaduste kogumis-, töötlemis- ja hävitamistoimingute eest.
- (62) Alates 1998. aasta dekreetseaduse jõustumisest kuni dekreetseaduse nr 197/2002 jõustumiseni kattis Portugali riik kõrvalsaaduste kogumise, töötlemise ja hävitamisega seotud kulud. Sellega seoses mainib Portugal, et kõnealuste meetmete rahastamist Portugali riigi poolt tuleks käsitleda lühiajalise lahendusena, kuivõrd rahastamise korda hiljem muudeti, ning et kõnealune lõiv kehtestati mehhanismina, mis võimaldas kanda imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste, sealhulgas eririskiga tooraine kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamisega seotud toimingute rahastamise üle majandussektori esindajatele.
- (63) Kõnealuste meetmetega seotud kulude suuruse kohta mainisid Portugali ametiasutused, et hüvitamise ulatuse arvestuse aluseks olevad parameetrid määrati eelnevalt dekreediga kindlaks ja avaldati ametlikus väljaandes. Portugali ametiasutused tõid välja kolm korraldust⁽¹⁸⁾. Kõnealustes korraldustes on esitatud teenuste hinnad (teenused hõlmavad kõrvalsaaduste kogumist, vedamist, töötlemist ja suurtesse kottidesse pakendamist ning hinnad on antud ühe kilogrammi toote kohta). Arvesse on võetud ka tapakeskustega seostamata loomsete kõrvalsaaduste töötlemise üksuste kantavaid asjaomaseid kulusid. Samuti on arvestatud jooksvaid kulusid, nagu kulutused elektrienergiale ja kütusele, töötasud, kindlustused jne. Need parameetrid on kõikide teenuseosutajate puhul samasugused. Portugali ametiasutused näitasid, et meetmete kasumlikkuse määrajäi vahemikku 30–39,5 %, mis on nende väitel majandustegevuse keskmise kasumimarginaaliga samas suurusjärgus või isegi madalam. Portugali ametiasutused esitasid ka parameetrite rakedusvalemid, millega määrati kindlaks otsustes toodud hinnad.
- (64) Kokkuvõttes leiavad Portugali ametiasutused, et võetud abimeetmeid võib nimetada kokkusobivaks, kuivõrd nende suhtes tuleks kohaldada põhimõttest „saastaja maksab” tehtavat erandit, sest antud abide suurus vastas osutatud teenuste maksumusele ning sel ajajärgul kohaldatavad suunised (ühenduse suunised, mis käsitlevad TSE testidega, surnult leitud loomade ja tapamajajäätmetega seotud riigiabi)⁽¹⁹⁾ võimaldasid anda abi, mille osatähtsus ulatub nende lühiajalist iseloomu silmas pidades kuni 100 % protsendini tegelikest kuludest.
- (65) Alates 2002. aasta oktoobrist on kulude katmise õiguslikuks aluseks 2002. aasta dekreetseadus. Portugali ametiasutused on seisukohal, et kõnealuste lõivude puhul on arvesse võetud kõrvalsaaduste töötlemisüksustele asjaomaste toimingute eest makstavaid tasusid. Seejuures leidsid Portugali ametiasutused, et kuna kriisiolukord kestis endiselt, oli riigi sekkumine vahendajana endiselt õigustatud.
- (66) Sel ajavahemikul läbiviidud simulatsioonide puhul võeti arvesse nii ettevõtjate kantavaid kulusid kui ka mõistliku suurusega kasumit. Portugali ametiasutused esitasid 2003. aasta jaoks kulude ja koormiste põhjal tehtud arvestused, mis näitavad nende väitel kehtestatud uue õigusliku korralduse toimimisel tulude ja kulude tasakaalu ning mille alusel määratakse kindlaks teenuste rahastamiseks kogutavate lõivude suurus.
- (67) Portugali ametiasutused väitsid samuti, et linnuliha kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenusete rahastamisallikate hulka ei kuulunud veiste ja sigade tapakeskuste ning rümpade, poolrümpade ja muude konditustamata osade importijate makstud lõivud. Nad täpsustasid, et 2002. aasta dekreetseaduse artikli 2 punkti 1 tuleb tõlgendada, pidades silmas selles osutatud 1. lisa sätteid, ning et lihatootmise kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenusust osutavad kolme liiki ettevõtjad: veiste, sigade, lammaste/kitsede ja kodulindude ja muude lihloomade tapakeskused, veise- ja searümpade ja -poolrümpade ning muude konditustamata osade importijad ning nende toodete ühendusesisesed vahendajad. Kõnealuse dekreetseaduse 1. lisas oli toodud tabel, milles olid ära näidatud kodulindude tapakeskuste suhtes kohaldatavad maksumummad, mis aga ei innustanud ettevõtjaid tegema kodulindude tapmise käigus tekkivate kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamistoiminguid, sest suurema osa imporditud kodulinnurümpade puhul kõrvalsaadusi ei teki.

⁽¹⁸⁾ 25. jaanuari 1999. aasta ühiskorraldus nr 96/99, 6. aprilli 2001. aasta ühiskorraldus nr 324/2001 ja 19. veebruari 2002. aasta ühiskorraldus nr 124/2002.

⁽¹⁹⁾ EÜT C 324, 24.12.2002, lk 2.

- (68) Portugali ametiasutused väitsid samuti, et kahe erineva lõivu esitamine 2002. aasta dekreetseaduse 2. lisas on põhjendatud tükeldamistöökodades tekkivate kõrvalsaadustega seotud kuludega.
- (69) Portugali ametiasutused rõhutasid, et 2002. ja 2003. aasta dekreetseaduse kohaselt ei kohaldata loomakasvatate suhtes mingeid lõivusid, kuigi kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamiskulud jagunesid reaalselt kogu lihatootmisvaldkonna peale tervikuna. Portugali ametiasutused esitasid 22. oktoobrist 2002 ja 28. oktoobrist 2003 pärinevad kaks teenuseosutajate arvet, mis tõendavad nende väitel, et tapakeskused suunasid kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamistoimingutega seotud kulud edasi loomakasvatatele.
- (70) Lõpuks kinnitasid Portugali ametiasutused, et teenuseid osutanud ettevõtjad ei kasutanud mingeid ressursse oma muude võimalike tegevuste toetuseks, sest kõnealused ettevõtjad tegelesid üksnes loomsete kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamisega.
- (71) Portugal märkis samuti, et 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud üleminekukorraldus lõppes 2005. aasta novembris ning et pärast seda võtsid ettevõtjad, kus kõrvalsaadused tekkisid, täiel määral üle vastutuse toimingu eest, mille riik oli nende asemel ajutiselt enda kanda võtnud. Alates 2005. aasta novembrist katavad ettevõtjad ise kõik asjaomased kulud, kasutades selleks ressursse, mida saadakse jäätmetest valmistatud biokütusest ning liha- ja kondijahu ekspordist.
- (72) Kokkuvõttes leiavad Portugali ametiasutused, et nad on täitnud kohaldatavates suunistes sätestatud tingimusi, sest ettevõtjad, kus kõrvalsaadused tekivad, hakkasid kehtestatud lõivu abil järk-järgult ise kandma kõrvalsaaduste hävitamisega seotud kulusid.
- (74) Esmalt meenutas ETSA BSE kriisiga seotud asjaolusid, mille tagajärjel Portugal oli sunnitud kehtestama enne- tavad meetmed (sealhulgas 1., 2. ja 3. kategooria loomsete kõrvalsaaduste kogumine, vedamine, töötlemine ja hävitamine) haiguse levikuga võitlemiseks ja nakkusohu vähendamiseks, et kaitsta rahvatervist ja looduskeskkonda. Meetmete võtmise aluseks olid suurel määral ühenduse õigusaktide sätted.
- (75) Ajavahemikul 1998–2005 tegi INGA ettevõtjatele ITS ja SEBOL otseselt ülesandeks jäätmete kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuse osutamise. ETSA märkis, et kõikidesse ettevõtjatesse, kes täitsid nõutavate teenuste osutamiseks vajalikke tingimusi, suhtuti võrdsetel alustel. 1998. aasta dekreetseaduse artikli 6 alusel esitas INGA kuni 10. oktoobrini 2002 kehtiva pakkumise kõnealuste teenuste osutamise litsentsi omavatele ettevõtjatele ning kandis sellega seotud kulud. Teenuse eest tasu arvestamise eeskirjad määrati kindlaks ühiskorraldusega nr 96/99 ja teenuse maksumus määrati kindlaks sõltuvalt töödeldava tooraine kogusest. Teenuse osutamise tingimuste muutmisel oli võimalik muuta ka teenuse maksumust. Ettevõtjatele SEBOL ja ITS makstava tasu puhul võeti arvesse ka teenuse osutamisega seotud tehnilisi kulusid, pidades eeskätt silmas kogutavate ja töödeldavate jäätmete kogust ja kaalu ning vajadust rakendada ettevõtetes kohapeal loomakorjuse kogumise süsteemi, mis hõlmas ka korjuse kiireloomulisi kogumismetmeid looma surmast teatamise korral.
- (76) ETSA rõhutab, et kuigi teenuseosutaja valimine ei toimunud pakkumismenetluse teel, kattis teenuse eest makstav tasu üldiselt vaid vastavad kulud, kuivõrd tulud pärinesid mitmest allikast, mis võimaldas vaevu saavutada mõistlikku ja õiguspärast kasumimäära. ETSA märgib, et teenuste eest makstava tasu suurus tundus neile optimaalsena, sest INGA makstav tasu oli võrreldav samalaadsete teenuste eest makstava Euroopa keskmise tasuga, ning enne 2005. aastat makstud tasud olid ETSA väitel tegelikult väiksemad tasudest, mida maksti samalaadsete teenuste osutamise eest hiljem, kui turureeglite põhjal kujuneva tasumäära kindlaksmääramise lihtsustamiseks korraldati lepingute sõlmimiseks riigihange.
- (77) Alates 2005. aastast sõlmiti teenuse osutamise lepingud rahvusvaheliste riigihangete menetluse teel. Kuulutati välja kolm pakkumiskutset: veiseid ja hobuslasi hõlmav üleriiklik pakkumiskutse, lambaid ja kitsi hõlmav pakkumiskutse riigi lõunaosas ning lambaid ja kitsi hõlmav pakkumiskutse riigi põhjaosas. ITS esitas oma pakkumuse edukaks pakkujaks osutunud konsortsiumi vahendusel, kellele usaldati teenuslepingu täitmine. Nimetatud kolme jäätmepartii kohta sõlmiti kolm teenuslepingut. Lepinguga hõlmatud toimingutest toob ETSA välja jäätmete kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamise ning neid toiminguid hõlmava järjepideva ja ajakohastatud registri ja arhiivi pidamise. Lepingutingimuste täitmise üle tegi järelevalvet IFAP (Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas).

IV. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

- (73) ETSA esitas oma märkused 15. juuni 2009. aasta kirjas. ETSA kontsern hõlmab kaht ettevõtjat: ITS (Indústria Transformadora de Subprodutos Animais, SA) ja SEBOL (Comércio e Indústria de Sebo, SA). Need ettevõtjad osutavad Portugalis 1., 2. ja 3. kategooria loomsete kõrvalsaaduste kogumis-, töötlemis- ja hävitamisteenust ning kuuluvad ettevõtjate hulka, kellele riik usaldas kõnealuste teenuste osutamise vaadeldaval ajavahemikul. Seega on ETSA riigi tehtavate väljamaksete saaja ja kuulub menetluse C 3/09 huvitatud isikute hulka.

- (78) ETSA rõhutab, et teenuse maksumus määrati sõlmitud lepingutes eelnevalt kindlaks objektiivsel ja läbipaistval viisil, võttes arvesse loomade kaalu ja liiki. Hinnad olid ETSA väitel kindlaks määratud turumehhanismide abil ja seeläbi oli tagatud nende nõuetekohane vastavus teenuslepingu ja asjaomaste õigusaktidega ettenähtud avaliku teenuse osutamise kohustusest tingitud kuludele.
- (79) Nimetatud asjaoludest lähtuvalt on ETSA seisukohal, et ta ei saanud mingit ebaseaduslikku abi ja kõik tema rahalised vahendid pärinesid lihtsalt avaliku teenuse osutamise eest õiguspäraselt makstavatest tasudest.

V. HINNANG

1. ELI TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 1 KOHASE ABI OLEMASOLU

- (80) ELI toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud, et kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatavaid ettevõtjaid või teatavate kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (81) ELI toimimise lepingu artiklite 107–109 kohaldamise aluseks sealihasektoris on nõukogu 29. oktoobri 1975. aasta määruse (EMÜ) nr 2759/75 (sealihaturu ühise korralduse kohta)⁽²⁰⁾ artikkel 21 (määrust on viimati muudetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 1913/2005)⁽²¹⁾. Artiklite kohaldamise aluseks on nõukogu 17. mai 1999. aasta määruse (EÜ) nr 1254/99 (veise- ja vasikalihaturu ühise korralduse kohta)⁽²²⁾ artikkel 40 (määrust on viimati muudetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 1152/2007)⁽²³⁾. Enne kõnealuse määruse vastuvõtmist kohaldati artikleid selles sektoris nõukogu määruse (EMÜ) nr 805/68⁽²⁴⁾ artikli 24 alusel. Artiklite kohaldamise aluseks lamba- ja kitselihasektoris on nõukogu 3. novembri 1998. aasta määruse (EÜ) nr 2467/98 (lamba- ja kitselihaturu ühise korralduse kohta)⁽²⁵⁾ artikkel 22 (määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1913/2005). Artiklite kohaldamise aluseks nõukogu 29. oktoobri 1975. aasta määruse (EÜ) nr 2777/75 (kodulinnulihaturu ühise korralduse kohta)⁽²⁶⁾ artikkel 19 (määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 679/2006)⁽²⁷⁾. Mainitud määrused kuulutati kehtetuks nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse

põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus),⁽²⁸⁾ mille artiklis 180 on sätestatud, et eespool osutatud toodete suhtes kohaldatakse riigiabi kohta kehtestatud eeskirju.

- (82) Abi laad tuleb kindlaks määrata tapamajajäätmete kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenustest ja nende teenuste rahastamismeetmetest kasu saavate isikute eri kategooriate puhul eraldi. Komisjon leidis, et Portugalis kehtestatud süsteemi puhul on potentsiaalsed kasusaajad järgmised isikute kategooriad:

— kõnealuste jäätmete kogumis-, vedamis- ja hävitamisteenust osutavad ettevõtjad;

— tapakeskused ja tükeldamistöökodad, konditustamata veise- ja vasikaliha ning sealiha ja kodulinnuliha importijad ja ühendusesisesed vahendajad, st konditustamata veise- ja vasikaliha ning sealiha vahendajad/vastuvõtjad;

— loomakasvatavad.

- (83) Menetluse alustamise otsuses eristas komisjon võimalike abimeetmete analüüsimisel abi andmise aja jooksul toimunud arengu põhjal nelja perioodi, pidades silmas ühenduse eri asjakohaste õigussätete kohaldamist. Komisjon võttis arvesse ajavahemikku alates aastast 1998 kuni 31. detsembrini 1999, kuupäevani, mis eelneb päevale, mil jõustusid ühenduse suunised riigiabi kohta põllumajandussektoris; ajavahemikku alates 1. jaanuarist 2000 kuni 31. detsembrini 2002, kuupäevani, mis eelneb päevale, mil jõustusid ühenduse suunised, mis käsitlevad transmissiivse spongioosse entsefalopaatia (TSE) testidega, surnult leitud loomade ja tapamajajäätmetega seotud riigiabi; ajavahemikku alates 1. jaanuarist 2003 kuni 31. detsembrini 2006, kuupäevani, mis eelneb päevale, mil jõustusid uued põllumajandussuunised 2007–2013,⁽²⁹⁾ ning ajavahemikku alates 1. jaanuarist 2007 kuni praeguseni.

- (84) Võttes arvesse Portugali ametiasutuste esitatud lisateavet eelkõige eespool osutatud 2003. aasta dekreetseaduse kohaldamise kohta ja võimalike abimeetmete eri rahastamisviiside kohta, muutis komisjon mõnevõrra varem tehtud ajavahemike eristust ja võtab oma hinnangus iga abimeetmetest kasusaaja puhul arvesse järgmisi ajavahemikke:

— ajavahemik alates 9. detsembrist 1998 kuni 9. oktoobrini 2002, mille kestel kohaldati 1998. aasta dekreetseadust;

⁽²⁰⁾ EÜT L 282, 1.11.1975, lk 1. Portugalikeelse erivaljaande 03. peatükk, 9. köide, lk 86.

⁽²¹⁾ ELT L 307, 25.11.2005, lk 2.

⁽²²⁾ EÜT L 160, 26.6.1999, lk 21.

⁽²³⁾ ELT L 258, 4.10.2007, lk 3.

⁽²⁴⁾ EÜT L 148, 28.6.1968, lk 24. Portugalikeelse erivaljaande 03. peatükk, 2. köide, lk 157.

⁽²⁵⁾ EÜT L 312, 20.11.1998, lk 1.

⁽²⁶⁾ EÜT L 282, 1.11.1975, lk 77. Portugalikeelse erivaljaande 03. peatükk, 9. köide, lk 151.

⁽²⁷⁾ ELT L 119, 4.5.2006, lk 1.

⁽²⁸⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.

⁽²⁹⁾ ELT C 319, 27.12.2006, lk 1.

— ajavahemik alates 10. oktoobrist 2002 kuni 21. oktoobrini 2003, mille kestel kohaldati 2002. aasta dekreetseadust, välja arvatud selle 2. lisa puhul, mille kohaldamisperioodi pikendati seoses 2003. aasta dekreetseaduses sätestatud üleminekupeerioidiga;

— ajavahemik alates 22. oktoobrist 2003 kuni 2005. aasta novembrini, mille kestel kohaldati 2003. aasta dekreetseadusega sätestatud üleminekukorraldust.

1.1. SELEKTIIVSE EELISE OLEMASOLU

(85) Euroopa Kohtu järjepideva kohtupraktika kohaselt loetakse riigiabiks selline sekkumine, mis võib oma olemusest sõltumata otseselt või kaudselt soodustada ettevõtjaid või mida tuleb pidada majanduslikuks eeliseks, mida kasusaajast ettevõtja tavalistes turutingimustes ei saaks⁽³⁰⁾. Lisaks käsitletakse abina ka meetmeid, mis eri viisil kergendavad ettevõtjal tavaliselt lasuvat maksukoormust ja mis seetõttu, ehkki tegemist ei ole otseses mõttes toetustega, on samalaadsed ja samasuguse mõjuga⁽³¹⁾.

1.1.1. Teenuseosutajatest ettevõtjatele antav selektiivne eelis

(86) Komisjon märgib, et kõnealuste jätmete kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamise näol on tegu majandustegevusega, kuna see seisneb saadava tasu eest teenuse osutamises ning seda on suutelised ellu viima mitmed ühenduse turul tegutsevad ettevõtjad. Neid väiteid toetab ka ETSA esitatud teave, mida mainiti käesoleva otsuse põhjenduses 73 ja järgnevates punktides.

(87) Vaadeldava majandustegevuse puhul märgivad Portugali ametiasutused, et kõnealuseid teenuseid osutavad ettevõtjad on üldistes huvides osutanud avalikku huvi esindavat teenust, mis on seotud rahvatervise ja looduskeskkonna kaitsega. Portugal meenutab seejuures, et tegemist oli BSE kriisist tingitud erakorralise olukorraga. Sellega seoses rõhutab Portugal asjaolu, et kõikide võetud meetmete eesmärgiks oli võidelda rahvatervist ohustava kiireloomulise olukorraga. Seetõttu soovis Portugali valitsus kehtestada meetmed võimalikult kiiresti, kuni ettevõtjad organiseeruvad ja hakkavad vajalikke meetmeid ise rakendama, kusjuures need jäävad endiselt riigi kontrolli alla (vt käesoleva otsuse põhjendused 21 ja 59).

(88) ETSA väljendab esitatud märkustes seisukohta, et ta ei saanud mingit ebaseaduslikku abi, vaid et kõik tema rahalised vahendid pärinesid lihtsalt avaliku teenuse osutamise eest õiguspäraselt makstavatest tasudest (vt käesoleva otsuse põhjendus 79).

(89) Euroopa Kohtu otsusest Altmarki kohtuasjas⁽³²⁾ ilmneb, et avalike teenuste osutamiseks antav riigiabi ei kuulu ELi toimimise lepingu artikli 107 reguleerimisalasse, kui see on käsitletav hüvitisena, mis on tasu abi saanud ettevõtjate poolt avaliku teenindamise kohustuse täitmisel osutatud teenuse eest. Seejuures näeb Euroopa Kohus ette, et täidetud peavad olema järgmised tingimused:

— esiteks peab abi saav ettevõtja olema realselt vastutav avaliku teenindamise kohustuse täitmise eest ja see kohustus peab olema täpselt määratletud;

— teiseks peavad parameetrid, mille alusel hüvitis arvutatakse, olema eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud;

— kolmandaks ei tohi hüvitis olla suurem, kui on vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmisest tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, arvestades kohustuse täitmisega seotud tulu ja mõistlikku kasumit;

— neljandaks, kui avaliku teenindamise kohustust täitvat ettevõtjat ei valitud avalikus hankemenetluses, peab sobiva hüvitise tase olema kindlaks määratud selliste kulude analüüsi alusel, mida keskmise suurusega, hästi korraldatud juhtimise ja asjassepuutuva avaliku teenindamise nõudluse rahuldamiseks vajalike sobivate vahenditega varustatud ettevõtja oleks nende kohustuste täitmiseks kandnud, arvestades kohustuste täitmisega seotud tulusid ja mõistlikku kasumit.

(90) Altmarki kohtuotsusega seotud Euroopa Kohtu kohtupraktikast lähtuvalt jõudis komisjon järgmiste järeldusteni.

a) Reaalne üldist majandushuvi esindav teenus ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 tähenduses

(91) Esmalt tuleb välja selgitada, kas konkreetsel juhul on tegemist üldist majandushuvi esindava reaalse teenusega ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 tähenduses.

(92) Euroopa Kohtu kohtupraktikast ilmneb, et välja arvatud nende sektorite puhul, milles tegevust reguleeritakse juba ühenduse õigusaktide alusel, on liikmesriikidel laialdased volitused otsustamiseks, millist laadi teenuseid võib käsitleda üldist majandushuvi esindavate teenustena. Seega on komisjoni ülesandeks jälgida, et sellise hindamisvabaduse kohaldamise korral oleks välistatud ilmsed vead üldise majandushuvi määratlemisel.

⁽³⁰⁾ Osutatud Altmarki kohtuotsus, punkt 84.

⁽³¹⁾ 22. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-355/00, Freskot, EKL lk I-5263, punkt 83.

⁽³²⁾ Osutatud kohtuotsus, punkt 88 jj.

(93) Alates 1990. aastatest tuvastati nii inimestel kui ka loomadel eri transmissiivse spongioosse entsefalopaatia (TSE) vormide esinemine. Alates 1996. aastast leidis töendamist BSE (veise spongioosse entsefalopaatia) tekitaja samasus Creutzfeldt-Jacobi tõve uue esinemisvormi tekitajaga. Alates 1990. aastast on ühenduses rakendatud mitmeid meetmeid, mille eesmärgiks oli kaitsta inimesi ja loomi BSEga seotud ohtude eest. Kõnealused meetmed põhinevad sanitaareeskirjadega ja keskkonnakaitse eeskirjadega seotud direktiivide ettevaatusabinõusid hõlmavatel sätetel. Otsuse 2000/766/EÜ kohaselt on liikmesriigid kohustatud tagama direktiivi 90/667/EMÜ⁽³³⁾ kohaste loomsete jäätmete kogumise, vedamise, töötlemise, ladustamise ja hävitamise vastavalt komisjoni otsusele 97/735/EÜ⁽³⁴⁾ ja nõukogu otsusele 1999/534/EÜ⁽³⁵⁾. Määruses (EÜ) nr 1774/2002 sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste sanitaareeskirjad ning nähakse ette liikmesriikide kohustused võetavate kontrollimeetmete suhtes, et tagada nõuetekohaste ümberkorralduste kehtestamine ja piisava taristu olemasolu loomsete kõrvalsaaduste kogumiseks, vedamiseks ja hävitamiseks.

(94) Võttes arvesse asjaolu, et Euroopa Kohus on tunnustanud, et teatavate jäätmete käitlemine võib olla üldist majandushuvi esindav teenus,⁽³⁶⁾ ning arvestades eespool osutatud BSE kriisist tingitud erakorralist olukorda, ei ole komisjonil vastuväiteid selle kohta, et Portugali ametiasutused on määratlenud üldist majandushuvi esindava teenusena loomakorjuse ja muude tarbimiseks mittesobivate loomsete jäätmete kogumise ja hilisema hävitamise toimingud ajavahemikul 1999–2005, kui Portugali riik võttis enda peale täielikult (1999–2003) või osaliselt (2003–2005) vastavate toimingute tegemise. Tegemist on rahvatervise ja looduskeskkonna kaitsmisega seotud põhjendustega ning seetõttu kohaldatakse selle suhtes ELi toimimise lepingu artikli 106 lõikes 2 sätestatud üldise majandushuvi mõistet.

b) Avaliku teenindamise kohustuse täitmine

(95) Altmarki kohtuotsuse kohaselt peab avaliku teenindamise kohustus olema üle antud ühe või mitme riiklike õigusaktide kohaselt õiguslikult siduva ametliku dokumendiga. Altmarki kohtuotsuses toodud esimese tingimuse puhul tuleb märkida, et muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste kogumine, vedamine, töötlemine ja hävitamine on Portugalis kohustuslikud toimingud, mis on sellistena sätestatud 1998. aasta dekreetseaduses ja 2003. aasta dekreetseaduses. 1998. aasta dekreetseaduse artiklis 6 on sätestatud, et INGA,

kes on muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamise eest vastutav ettevõtja, valib välja teenust osutavad ettevõtjad. Ühiskorralduses nr 95/99 on eelnevalt kindlaks määratud parameetrid, mille alusel arvestatakse avaliku teenuse eest makstav tasu, ühtlasi on seal kindlaks määratud ka muud teenuse osutamise seotud kohustused, nagu ettevõtja kohustus koguda õigusaktidega ettenähtud sanitaareeskirju ja kogumismeetodeid järgides kokku kõik riigi territooriumil tekkivad kõrvalsaadused.

(96) Portugali ametiasutuste väitel olid teenust osutavate ettevõtjate kohustused teenuse osutamise lepingutes selgelt kindlaks määratud. Näitena esitasid nad komisjonile 2003. aastast pärineva, 1998. aasta dekreetseaduse alusel sõlmitud teenuslepingu.

(97) Komisjon on seisukohal, et teenust osutavate ettevõtjate kohustused olid teenuslepingus, mille Portugali ametiasutused komisjonile esitasid, selgelt kindlaks määratud. Võttes arvesse 1998. aasta dekreetseadust ja ühiskorraldust ning komisjonile näitena esitatud teenuslepingut, järeldab komisjon, et Altmarki kohtuotsuses toodud esimene tingimus on täidetud.

c) Eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud parameetrid

(98) Teise tingimuse puhul leiab komisjon tema käsutuses oleva teabe põhjal, et tasu maksmise alusparameetrid olid eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud. Portugali ametiasutuste esitatud ühisotsustes oli kindlaks määratud arvestamise meetodika ja abikõlbulikud kulud (vt käesoleva otsuse põhjendus 26). Kõnealuseid andmeid kontrolliti regulaarselt võrdluses eelnevate majandusaastatega. Alates 2005. aastast kohaldati riigihangete menetlust. Komisjon leiab tema käsutuses olevale teabele tuginedes, et Altmarki kohtuotsuses toodud teine tingimus on täidetud.

d) Teenuse kulude katmiseks vajalik hüvitis

(99) Kolmanda tingimuse puhul on Portugali ametiasutused ja huvitatud isikud väitnud, et hüvitis ei olnud suurem, kui oli vajalik kohustuse täitmisest tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, arvestades kohustuse täitmisega seotud tulu ja mõistlikku kasumit.

⁽³³⁾ EÜT L 363, 27.12.1990, lk 51.

⁽³⁴⁾ EÜT L 294, 28.10.1997, lk 7.

⁽³⁵⁾ EÜT L 204, 4.8.1999, lk 37.

⁽³⁶⁾ 23. mai 2000. aasta otsus kohtusjas C-209/98, FRAD, EKL lk I-3743, punkt 75, vt ka Euroopa Kohtu 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-126/01, GEMO, EKL lk I-13769, punkt 21.

- (100) Komisjon palus korduvalt ja eeskätt uurimismenetluse alustamise käigus Portugali ametiasutustel esitada teenuste osutamise tegeliku majandusliku kulu arvestamiseks kasutatava meetoodika üksikasjad. Portugali ametiasutused esitasid dokumendid, mis kajastasid teenuseosutajate iga-aastaseid kulusid ajavahemikul 1999–2005, ning võrdlesid neid summadega, mida INGA teenuseosutajatele teenuse osutamise eest maksis. Kõnealustest dokumentidest ilmneb, et INGA poolt teenuseosutajatele ettevõtjatele makstud summad ei olnud suuremad, kui oli vajalik teenuse osutamise tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks. Esitatud dokumendid näitavad, et hüvitise puhul võeti arvesse ka kasumit, mille suuruseks oli sõltuvalt aastast 30–39,5 % (vt käesoleva otsuse põhjendus 62).
- (101) Portugali ametiasutused väitsid, et abisummasid ei saanud edasi suunata teenust osutavate ettevõtjate võimalike muude tegevuste toetamiseks (risttoetused), sest valitud teenuseosutajad ei osutanud muid teenuseid.
- (102) Samas märgib komisjon, et tal ei ole Portugali ametiasutuste esitatud teabe põhjal võimalik järeldada, et arvesse võetud kasumimäär saab pidada mõistlikuks Altmarki kohtuotsuse tähenduses.
- (103) ETSA kinnitas esitatud märkustes, et osutatud teenuse eest makstud tasu peegeldas objektiivselt kantud kulusid ning hõlmas ka kasumimarginaali, mis ei toonud endaga kaasa mingit märkimisväärset eelist, ning et avaliku teenuse osutamise eest enne 2005. aastat makstud tasu vastas Euroopa keskmisele tasule ja oli väiksem kui avaliku hankemenetluse teel sõlmitud avaliku teenuse osutamise lepingutes kindlaksmääratud tasu.
- (104) Selle kohta märgib komisjon, et ei Portugali ametiasutused ega huvitatud isikud ei ole esitanud neid väiteid kinnitavaid dokumente.
- (105) Seetõttu ei saa komisjon järeldada, et konkreetsel juhul on Altmarki kohtuotsuses toodud kolmas tingimus täidetud.
- e) Keskmise suurusega ettevõtja kulude hindamine**
- (106) Kuna enne 2005. aastat ei valitud teenust osutavaid ettevõtjaid avaliku hankemenetluse teel, nõuab Altmarki kohtuotsus nende puhul võrdleva hinnangu tegemist keskmise suurusega ettevõtja kuludega. Portugali ametiasutused ei esitanud teavet, millest ilmneks, et kulude hinnang oleks tehtud keskmise suurusega ettevõtja kuludega tehtud võrdluse alusel.
- (107) Seetõttu peab komisjon järeldama, et konkreetsel juhul ei ole Altmarki kohtuotsuses toodud neli tingimust täidetud ning et ei saa välistada teenust osutanud ettevõtjate eelisolukorda seadmist asjavahemikul alates 1998. aasta dekreetseaduse jõustumisest kuni 2005. aastani, mil lõppes 2003. aasta dekreetseaduses kehtestatud üleminekukorraldus.
- (108) Riiklike vahendite väljamaksed tehti kindlaksmääratud ettevõtjatele, st teenust osutavatele ettevõtjatele. Seega võib kõnealust meetet käsitleda spetsiifilise meetmena.
- (109) Sellest tulenevalt on komisjon seisukohal, et ei saa välistada teenuseosutajate jaoks selektiivse eelise olemasolu ajavahemikul 1998–2005, kui lõppes 2003. aasta dekreetseaduses kehtestatud üleminekukorraldus.
- 1.1.2. Tapakeskustele ja tükkdamistöökodadele, konditustamata veise- ja vasikalih, sealih ning kodulinnuliha importijatele ja ühendusesisestele vahendajatele, st konditustamata veise- ja vasikalih ning sealih vahendajatele/vastuvõtjatele antav selektiivne eelis**
- (110) Euroopa Kohus on GEMO kohtuasjas⁽³⁷⁾ otsustanud, et kui loomakorjuse ja tapamajajäätmete kogumis- ja hävitamistoiminguid, millest kasu saajateks on tapakeskused ja loomakasvatavad, teevad eraettevõtjad, ei saa see asjaolu mõjutada abimeetmete käsitlemist riigiabina, sest sellise korra kehtestajad on riiklikud ametiasutused.
- (111) Ka vaadeldaval juhul on meetmeid 1998. aasta, 2002. aasta ja 2003. aasta dekreetseaduste alusel rakendanud ja rahastanud Portugali ametiasutused. Komisjon on menetluse sellel etapil otsustanud, et kõnealuste meetmete näol on tegemist riigi antava abiga.
- (112) GEMO kohtuasjas tehtud otsuses on Euroopa Kohus täpsustanud, et loomakorjuse ja tapamajajäätmete hävitamisega seotud rahalist kulu tuleb käsitleda loomakasvatavate ja tapakeskuste majandustegevusega seotud kuluna⁽³⁸⁾. Seetõttu leidis komisjon, et ELi toimimise lepingu artikli 107 lõiget 1 tuleb tõlgendada sellises tähenduses, et korraldust, mille alusel tagatakse loomakasvatavatele ja tapakeskustele tasuta loomakorjuse ja tapamajajäätmete kogumine ja kõrvaldamine, tuleb käsitleda loomakasvatavatele ja tapakeskustele antava riigiabina.

⁽³⁷⁾ Osutatud kohtuotsus, punkt 26.

⁽³⁸⁾ Osutatud kohtuotsus, punkt 31.

Ajavahemik alates 9. detsembrist 1998 kuni 9. oktoobrini 2002, enne 2002. aasta dekreetseaduse jõustumist

- (113) Kõnealusel juhul võib järeldada, et loomakorjuse ja tapamajajätmete kõrvaldamine toob kaasa majandustegevusega seotud kulused mitte üksnes tapakeskustele ja tükeldamistöökodadele, vaid ka konditustamata veise- ja vasikaliha, sealihaga ja kodulinnuliha importijatele ning konditustamata veise- ja vasikaliha ning sealihaga vahendajatele/vastuvõtjatele. Komisjon leiab, et imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumise, töötlemise ja hävitamise kulude katmine ülalkirjeldatud viisil riigieelarveliste vahendite eraldiste abil enne 2002. aasta dekreetseaduse jõustumist tähendas selle teenuse kasutajate vabastamist nende majandustegevusest tulenevast koormisest.
- (114) Sellest tulenevalt leiab komisjon, et enne maksulaadse lõivu kehtestamise perioodi oli vaadeldaval juhul tegemist eelise andmisega.

Ajavahemik alates 10. oktoobrist 2002 kuni 2005. aasta novembrini

- (115) Ajavahemikul pärast 2002. aasta dekreetseaduse jõustumist ja pärast 2003. aasta dekreetseaduse jõustumist rahastati vaadeldavaid meetmeid 2002. aasta dekreetseadusega kehtestatud ja 2003. aasta dekreetseadusega muudetud maksulaadse lõivu abil. 2002. aasta dekreetseadusega kehtestatud korralduse kohaselt olid lõivu tasumisest vabastatud tapakeskused, kes tagasid kõikide kõnealuste kõrvalsaaduste, välja arvatud eririskiga tooraine kogumise, töötlemise ja hävitamise oma ruumides või tükeldamistöökodades, tegemist on üksustega, kus on loodud tingimused, mis võimaldavad neil oma kõrvalsaadusi ise töödelda (vt osutatud dekreetseaduse 2. lisa lõige 2), ning konditustatud liha importijad ja ühendusesisesed vahendajad, sest nende puhul ei teki kõrvalsaadusi, mida tuleb ühenduse ja riiklike õigusaktide kohaselt kohustuslikus korras töödelda. 2003. aasta dekreetseadusega nähti ette kõnealuste ettevõtjate vabastamine lõivu tasumisest tingimusel, et on kinnitatud nende esitatud kava jäätmete hävitamiseks või utiliseerimiseks eri materjalide kohta kehtestatud eeskirjade kohaselt.
- (116) Selleks, et otsustada, kas tapakeskustele, tükeldamistöökodadele, konditustamata veise- ja vasikaliha, sealihaga ja kodulinnuliha importijatele ning ühendusesisestele vahendajatele, st maksukohustuslastest konditustamata veise- ja vasikaliha ning sealihaga vahendajatele/vastuvõtjatele anti eelis, tuleb kontrollida, millises ulatuses vastab lõivu võtmisest saadav tulu kogumisteenuse osutamise käigus kantavatele tegelikele majanduslikele kuludele.
- (117) Komisjon märgib, et Portugali ametiasutused teatasid 20. jaanuari 2003. aasta kirjas, et 2002. aasta dekreetseaduse 1. ja 2. lisas ettenähtud lõivude ja artikli 2 lõikes 2

sätetatud eririskiga tooraine pealt võetava lõivu suurus arvutati vajalike teenuste tegelike kulude põhjal, pidades silmas iga loomaliigi puhul tekkivate kõrvalsaaduste eripärasid ja asjaolu, kas tegemist on asjassepuutuvate jätmetega või mitte.

- (118) Portugali ametiasutuste väitel on kõnealuse rahastamise näol täiel määral tegemist üldhuvi esindava avaliku teenusega seotud tegeliku kulu hüvitamisega teenuse kasutajate poolt. Maksukohustuslastest ettevõtjate makstud summad ei ole kindla suurusega maksed, vaid on otseselt proportsionaalsed avaliku teenuse osutajale üle antud jätmete kogusega ning jätmete likvideerimisega seotud tegelike kuludega.
- (119) Nende väidete kinnituseks esitasid Portugali ametiasutused 2003. aastat hõlmavate arvandmetega dokumente, milles võrreldi teenuste osutamisega seotud tegelikke kuluseid ja vastava lõivuna makstavaid makse. Portugali ametiasutused ei esitanud dokumente lõivu võtmisest saadud tulu kajastavate arvandmetega 2002. aasta selle osa kohta, mis järgnes 2002. aasta dekreetseaduse jõustumisele 2002. aasta oktoobris.
- (120) 2004. ja 2005. aasta kohta edastasid Portugali ametiasutused arvandmetega dokumendid tehtud toimingutega seotud kulude kohta, kuid mitte tulude kohta, mis saadi lõivudena, mida maksid ettevõtjad, kelle jätmete hävitamise ja utiliseerimise kava ei olnud veel kinnitatud ja kes seetõttu pidid maksma 2003. aasta dekreetseaduses sätestatud üleminekukorraldusega kehtestatud lõivu.
- (121) 2002., 2004. ja 2005. aasta kohta ei saa komisjon Portugali ametiasutuste esitatud dokumentide põhjal väita, et maksukohustuslaste tasutud maksud on otseselt proportsionaalsed kogumisteenuse osutajale tegelikult üle antud jätmete kogusega ja jätmete hävitamisega seotud kuludega.
- (122) Komisjon järeldab, et eelist ei esinenud 2003. aastal, sest maksukohustuslaste tasutud lõivusummad olid otseselt proportsionaalsed osutatud teenustega seotud kuludega.
- (123) Komisjon ei saa seevastu välistada, et ajavahemikul alates 2002. aasta oktoobrist kuni 1. jaanuarini 2003 ning 2004. ja 2005. aastal anti eelis tapakeskustele, tükeldamistöökodadele, konditustamata veise- ja vasikaliha, sealihaga ja kodulinnuliha importijatele ning ühendusesisestele vahendajatele, st maksukohustuslastest konditustamata veise- ja vasikaliha ning sealihaga vahendajatele/vastuvõtjatele.

1.1.3. Loomakasvatajatele antav selektiivne eelis

Ajavahemik alates 9. detsembrist 1998 kuni 9. oktoobrini 2002, enne 2002. aasta dekreetseaduse jõustumist

(124) Kõnealusel juhul võib järeldada, et loomakorjuse ja tapamajajäätmete kõrvaldamine toob kaasa majandustegevusega seotud kulusid mitte üksnes tapakeskustele ja tükeldamistöökodadele, vaid ka loomakasvatajatele, kellele turumehhanismide toimimise tõttu kandub edasi vähemalt osa kõnealuste teenustega seotud kuludest. Osutatud GEMO kohtuotsuse alusel väidab komisjon, et imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumise, töötlemise ja hävitamise kulude katmine ülalkirjeldatud viisil riigieelarveliste vahendite eraldiste abil enne 2002. aasta dekreetseaduse jõustumist tähendas selle teenuse kasutajate vabastamist nende majandustegevusest tulenevast koormisest.

(125) Sellest tulenevalt leiab komisjon, et enne maksulaadse lõivu kehtestamise perioodi oli vaadeldaval juhul tegemist eelise andmisega.

Ajavahemik alates 10. oktoobrist 2002 kuni 2005. aasta novembrini

(126) Nagu eelnevalt mainitud, võisid Portugali ametiasutuste võetud meetmed imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamise tagamiseks vabastada loomakasvatajad kuludest, mis oleks tavapäraselt olnud osaliselt nende kanda. 2002. aasta dekreetseaduse ja 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud üleminekukorralduse alusel ei maksanud loomakasvatajad kõnealust lõivu. Portugali ametiasutused väitsid, et enne 2005. aastat jäätmete kogumisega seotud kulud jagunesid kogu tootmisharu peale. Komisjon märgib, et kahe Portugali ametiasutuste esitatud arve põhjal nähti tõepoolest ette 2002. aasta ja 2003. aasta dekreetseaduste alusel kehtestatud lõivu suunamine ühele tapakeskusele 2002. aasta oktoobris ja 2003. aasta oktoobris. Esitatud dokumendid tõendavad Portugali ametiasutuste väidet, mille kohaselt kulud kandusid turumehhanismide toimimise tõttu üle kogu tootmisharule, sealhulgas loomakasvatajatele. Sellest tulenevalt järeldab komisjon, et loomakasvatajad kandsid oma majandustegevusega seotud kulusid ning neile ei antud spetsiifilist eelist.

(127) Komisjon märgib, et loomakasvatajatele anti eelis üksnes lõivu kohaldamisele eelnenud perioodil.

(128) Eelnevast tulenevalt leiab komisjon, et seoses loomsete kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamisega anti eelis tapamajadele, tapakeskustele ja importijatele kõikidel vaadeldud ajavahemikel, välja arvatud 2003. aastal, ning loomakasvatajatele üksnes lõivu kohaldamisele eelnenud ajavahemikul.

1.2. RIIGI RESSURSSIDEST RAHASTATAVAD EELISED

(129) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 käsitletakse liikmesriikide poolt või riigi ressurssidest antavat abi. Teisisõnu peab kõnealuse meetme võtjaks olema riik ja meede peab hõlmama riigi ressursse.

(130) Konkreetset juhul rahastati ajavahemikul alates 1999. aastast kuni 2002. aasta oktoobrini imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumise-, vedamise-, töötlemise- ja hävitamistoiminguid otseselt riigi tuludest ning alates 2002. aasta oktoobrist tapakeskuste, konditustamata veise- ja sealihha importijate ja ühendusesiseste ettevõtjate, see tähendab konditustamata veise- ja sealihha töötajate/vastutajate makstava maksulaadse lõivu abil.

(131) Otseselt riigi tuludest teenuseosutajatele tehtavate maksete näol on tegu riigi ressurssidest rahastatavate eelistega. Asjaolu, et kõnealust avalikku teenust rahastati riigieelarvest alates 1999. aastast ja kuni lõivu kehtestamiseni 2002. aastal, tähendab, et teenust osutanud ettevõtjad kasutasid riiklikke rahalisi vahendeid teenusega seotud kulude katmiseks.

(132) 2002. aasta septembri ja 2005. aasta novembri vahelisel ajavahemikul võetud lõivud kuuluvad ELi toimimise lepingu riigiabi käsitlevate sätete reguleerimisalasse üksnes juhul, kui need on abimeetme rahastamise vahend ning seeläbi meetme oluline osa⁽³⁹⁾.

(133) Kõik lõivud maksti pöördmaksustamise abil INGA-le. Ettevõtjate makstav lõiv maksti vahetult INGA-le ja moodustas asutuse tulud.

(134) Selleks, et maksu saaks käsitleda abimeetme olulise osana, peab asjaomase siseriikliku õiguse alusel olema maksu ja antava abi vahel kindlasti selline seos, kus maksutulud on tingimata ette nähtud antava abi rahastamiseks⁽⁴⁰⁾.

(135) Kuna lõivud moodustasid INGA tulud ja maksti otseselt talle, leidis komisjon, et lõivu tuleb käsitleda abimeetme olulise osana.

⁽³⁹⁾ 21. oktoobri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-261/01 ja C-262/01, Van Calster *e.a.*, EKL, lk I-12272, punkt 51.

⁽⁴⁰⁾ 13. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-174/02, Streekgewest, EKL lk I-85, punkt 26.

- (136) Küsimuse kohta, kas maksulaadse lõivu kogumisest saadavat tulu võib konkreetsel juhul käsitleda riigi ressursina, tuleb märkida, et riigi ressursside puhul ei saa eristada olukordi, kus abi annab otseselt riik, olukordadest, kus abi andjaks on riigi määratud või loodud avalik-õiguslikud ettevõtjad või eraettevõtjad. Euroopa Kohus on otsustanud 15. juuli 2004. aasta otsuses *Pearle e.a.* kohtuasjas, ⁽⁴¹⁾ et vahendaja poolt teatava sektori kõikidelt ettevõtjalt kogutud kohustuslikest maksudest saadud tulu saab pidada riigi ressursiks üksnes juhul, kui on täidetud järgmised neli tingimust:
- kõnealuse meetme on kehtestanud kutseorganisatsioon, mis esindab teatava majandussektori ettevõtjaid ja töövõtjaid, ning meede ei kujuta endast riikliku poliitika elluviimise vahendit;
  - kõnealuse meetme eesmärkide täitmist rahastatakse täies ulatuses selle majandussektori ettevõtjalt võetava maksu abil;
  - rahastamisviisi ja iga ettevõtja osa rahastamises määravad tootmisharu kutseorganisatsioonis kindlaks ettevõtjate ja töötajate esindajad ilma riigi sekkumiseta;
  - võetavat maksu tuleb kasutada kõnealuse meetme rahastamiseks ilma riigi võimaliku sekkumiseta.
- (137) Komisjoni käsutuses oleva teabe põhjal ilmneb, et *Pearle e.a.* kohtuotsuses toodud esimene tingimus ei ole täidetud, sest meede kehtestati dekreetseaduse abil viimaks ellu riigi kindlaksmääratud poliitikat, mille eesmärgiks oli võidelda BSEga.
- (138) Samuti ei ole täidetud kolmas ja neljas tingimus, sest meetme rahastamise viisi reguleeritakse kõnealuste dekreetseadustega. Seega on Portugali ametiasutustel olnud võimalus sekkuda meetme rahastamise viisi kindlaksmääramise käiku.
- (139) Kuna kõik *Pearle e.a.* kohtuotsuses toodud tingimused ei ole täidetud ning tundub, et riigil on kõnealuse abimeetme rahastamise viisi üle määrava ulatusega kontroll, on komisjon seisukohal, et maksulaadse lõivu kogumisest saadud tulu näol on tegemist riigile kuuluva riigi ressursiga.

1.3. KONKURENTSI MOONUTAMINE / KAUBANDUSE KAHJUSTAMINE

- (140) Euroopa Kohtu kohtupraktika kohaselt tähendab teatava ettevõtja konkurentsiolukorra parandamine riigiabi vahenditega üldjuhul konkurentsi moonutamist konkureerivate ettevõtjate suhtes, kellele sellist abi ei anta ⁽⁴²⁾.
- (141) Meede võib avaldada mõju Portugali positsioonile lihasektoris ⁽⁴³⁾. Kuna Portugali ettevõtjad tegutsevad rahvusvahelisel kõrge konkurentsitasemega turul, võib väita, et kõnealune meede kahjustab või võib kahjustada konkurentsi. Meede võib kahjustada ka liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (142) Portugali ametiasutused tõid välja asjaolu, et eeskätt elusate veiste ja vasikate ning nii eraldi tootena kui ka muudes toodetes sisalduva liha- ja kondijahu väljaveole kehtestatud embargo tõttu vastav kaubavahetus puudus, mistõttu ei olnud võimalik ka konkurentsi moonutamine.
- (143) Selles osas tuleb meenutada, et kohtupraktika kohaselt ⁽⁴⁴⁾ võib abi mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustada konkurentsi ka juhul, kui teiste liikmesriikidega konkureeriv abi saav ettevõtja ei tegele ise ekspordiga; nii võib juhul, kui riik annab abi teatavale ettevõtjale, selle tulemusena tugevneda või suurened a siseriiklik pakkumine, mille tagajärjel vähenevad teistes liikmesriikides registreeritud ettevõtjate võimalused pakkuda oma teenuseid kõnealuse liikmesriigi turul.
- (144) Eespool osutatut silmas pidades leiab komisjon, et kõnealuste toodete väljaveole Portugalist teistesse liikmesriikidesse kehtinud keeld ei mõjuta otsust selle kohta, et kõnealune meede võis kahjustada konkurentsi ja mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

⁽⁴²⁾ Euroopa Kohtu 17. detsembri 1979. aasta otsus kohtuasjas C-730/79, Philip Morris Holland vs. komisjon, EKL lk 2671, punktid 11 ja 12.

⁽⁴³⁾ EL 15 veise- ja vasikalihha kogutoodang 1999. aastal oli 7 691 101 tonni ja 2002. aastal 7 466 476 tonni, millest Portugali toodang 1999. aastal oli 95 765 tonni ja 2002. aastal 105 019 tonni. EL 15 sealiha kogutoodang 1999. aastal oli 17 983 476 tonni ja 2002. aastal 17 729 855 tonni, millest Portugali toodang 1999. aastal oli 344 209 tonni ja 2002. aastal 328 038 tonni (allikas: Eurostat).

⁽⁴⁴⁾ Euroopa Esimese Astme Kohtu 29. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-55/99, CETM vs. komisjon, EKL lk II-3213, punkt 86, Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-303/88, Itaalia vs. komisjon, EKL lk I-1433, punkt 27.

⁽⁴¹⁾ Euroopa Kohtu 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-345/02, *Pearle e.a.*, EKL lk I-7164, punkt 41, vt ka Euroopa Esimese Astme Kohtu 20. septembri 2007. aasta otsust kohtuasjas T-136/05, *EARL Salvat père et fils e.a. vs. komisjon*, EKL lk II-4063, punkt 161 jj.

1.4. JÄRELDUSED

- (145) Komisjon leiab, et 1998. aasta, 2002. aasta ja 2003. aasta dekreetseadustega loomsete kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamise kohta kehtestatud meetmed kujutavad endast tapamajadele, tapakeskustele ja importijatele antud riigiabi ajavahemikul 1998. aasta dekreetseaduse jõustumisest kuni 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud üleminekkorralduse lõppemiseni, välja arvatud 2003. aastal, mille kohta Portugali ametiasutused tõendasid eelise puudumist.
- (146) Loomakasvatavate seotud meetme puhul leiab komisjon, et see on artikli 107 lõike 1 reguleerimisalasse jääv riigiabi ajavahemikul enne lõivu kohaldamist.
- (147) Teenust osutavate ettevõtjatega seotud meetme puhul leiab komisjon, et ajavahemikul alates 1998. aasta dekreetseaduse jõustumisest kuni 2005. aastani, mil lõppes 2003. aasta dekreetseadusega sätestatud üleminekkorraldus, ei saa välistada riigiabi olemasolu.

2. ABI EBASEADUSLIKKUS

- (148) Komisjon märgib, et Portugal ei teatanud komisjonile ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud korras alates 1999. aastast kehtestatud abimeetmetest ega 2002. aasta ja 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud korraldustest. Nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punktis f on ebaseaduslik abi määratletud kui uus abi, mis on kehtestatud vastuolus asutamislepingu artikli 93 lõikega 3.
- (149) Võttes arvesse asjaolu, et Portugali võetud meetmed hõlmavad riigiabi komponente, võib järeldada, et tegu on uue abiga, millest komisjonile ei ole teatatud ning mis on seetõttu ELi toimimise lepingu tähenduses ebaseaduslik.
- (150) Võimalike abimeetmete kokkusobivust vaadeldakse kahes aspektis: esmalt vaatleb komisjon teenust osutanud ettevõtjatele antud abi kokkusobivust ja seejärel vaatleb ta tapakeskustele, tükeldamistöökodadele ning asjaomase sektori importijatele ja ühendusesisestele vahendajatele ning loomakasvatavatele antud abi kokkusobivust.
- (151) Kuna need on abimeetmed, mida alates 2002. aastast rahastati maksulaadse lõivu abil, peab komisjon vaatlema nii rahastatavaid meetmeid, st antud abi, kui ka kõnealuste meetmete rahastamisviisi ennast, kui rahastamisviis on abimeetme oluline osa. Euroopa Kohtu kohtupraktika kohaselt peab komisjon juhul, kui abimeetmete rahastamise viis (eeskätt kui tegemist on kohustuslike maksudega) on abimeetme lahutamatu osa, võtma abimeetme

vaatlemisel arvesse ka abi rahastamise korda⁽⁴⁵⁾. Nagu on mainitud käesoleva otsuse põhjenduses 135, tuleb kõnealusel juhul abimeetme rahastamisviisi käsitleda abimeetme olulise osana.

3. ABI KOKKUSOBIVUSE ANALÜÜS

3.1. ANALÜÜS TEATAMATA ABI KÄSITLEVATE ÕIGUSSÄTETE PÕHJAL

3.1.1. *Teenust osutavatele ettevõtjatele antav abi*a) **Abi kokkusobivus ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaselt**

- (152) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 toodud keeld hõlmab erandeid.
- (153) Euroopa Kohtu kohtupraktikast ilmneb, et avaliku teenindamise eest makstav hüvitis ei ole ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohane riigiabi, kui seejuures on täidetud teatavad tingimused (vt käesoleva otsuse põhjendus 89). Samas, kui avaliku teenindamise eest makstav hüvitis ei täida kõnealuseid tingimusi ning seejuures on täidetud ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud üldised kohaldamistingimused, on selliste hüvitiste puhul tegemist riigiabidega, mis samas võivad ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaselt olla Euroopa Liidu toimimise lepinguga kooskõlas, kui tegemist on üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamiseks vajalike meetmetega, mis ei kahjusta kaubanduse arengut sel määral, et see oleks vastuolus Euroopa Liidu huvidega. Komisjon täpsustas tingimusi, mis peavad olema täidetud sellise tasakaalu saavutamiseks. Oma 2001. aasta teatises Euroopa üldhuviteenuste kohta⁽⁴⁶⁾ täpsustas komisjon, et tuleb tagada, et EÜ asutamislepingu eeskirjade piirangud, eelkõige konkurentsipiirangud ja siseturu vabaduste piirangud ei oleks rangemad, kui on vaja avaliku teenuse tõhusaks täitmiseks. See eeldab eeskätt, et hüvitise suurus ei ületaks asjaomasele ettevõtjale usaldatud ülesande täitmisega seotud lisakulude ulatust. Komisjon täpsustas kõnealuseid tingimusi hiljem dokumendis „Ühenduse raamistik riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena”⁽⁴⁷⁾ ja 28. novembri 2005. aasta otsuses artikli 86 lõike 2 kohaldamise kohta⁽⁴⁸⁾. Hüvitise suuruse puhul täpsustas komisjon, et hüvitise suurus ei või ületada summat, mis katab avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmise seotud kulud, arvestades seejuures asjakohaseid tulusid ja kohustuse täitmisel saadavat mõistliku suurusega kasumit. Mõistliku suurusega kasumi puhul peab kas täiel määral või osaliselt arvesse võtma asjaomaste ettevõtjate kokkulepitud, piiratud ajavahemikul tootlikkuse suurenemisest saadud kasumit, ilma et see mõjutaks nende teenuste kvaliteeti, mille riik on kehtestanud.

⁽⁴⁵⁾ Osutatud Van Calster *e.a.* kohtuotsus, punkt 51.

⁽⁴⁶⁾ Komisjoni teatis „Üldhuviteenused Euroopas”, EÜT C 17, 19.1.2001, lk 4.

⁽⁴⁷⁾ ELT C 297, 29.11.2005, lk 4.

⁽⁴⁸⁾ ELT L 312, 29.11.2005, lk 67.

- (154) Dokumendi „Ühenduse raamistik riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena” punktis 18 on täpsustatud, et „mõistlik kasum” peaks tähendama omakapitali tootlust, võttes arvesse riski, mis võib ettevõtjatele kaasneda liikmesriigi sekkumisega, eriti kui sellega antakse ettevõtjale ainu- või erioigusi, või selle riski puudumist. Nimetatud kasum ei tohi tavaliselt ületada asjaomases valdkonnas viimastel aastatel saadud keskmist kasumit. Valdcondades, kus puuduvad võrdväärsed ettevõtjad ettevõtjale, kelle ülesandeks on üldist majandushuvi esindava teenuse osutamine, võib kõnealust ettevõtjat võrrelda mõnes muus liikmesriigis asuva ettevõtjaga või vajaduse korral ka mõnes muus valdkonnas tegutseva ettevõtjaga eeldusel, et arvestatakse iga valdkonna erijoontega. Mõistliku kasumi kindlaks määramiseks võib liikmesriik rakendada stimuleerivaid kriteeriume, mis võivad muu hulgas olla seotud osutatud teenuste kvaliteedi ja tootmisefektiivsuse suurenemisega.
- (155) Käesoleva otsuse põhjenduses 99 ja sellele järgnevatel punktides on komisjon teatanud, et ta ei saa Portugali ametiasutuste esitatud teabe põhjal järeldada, et arvestatud hüvitise suuruse arvutamisel arvesse võetud mõistlik kasum ei ületa asjaomases valdkonnas saadud keskmist kasumit. Komisjoni talitused palusid Portugali ametiasutustel mitmel korral esitada nõutavad andmed, mis võimaldaks kindlaks määrata, kas üldist majandushuvi esindava teenuse puhul antava riigiabi suhtes kohaldatava erandi jaoks nõutavad tingimused on täidetud või mitte. Portugali ametiasutuste esitatud andmetest ei selgunud siiski, et asjaomase sektori keskmise kasumimäära väljaselgitamiseks oleks tehtud võrdlus muude ettevõtjatega.
- (156) Seetõttu ei saa komisjon väita, et teenuseosutajatele antud abi on ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaselt kooskõlas ühenduse õigusaktidega.
- b) Abi kokkusobivus ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt**
- (157) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c on sätestatud, et siseturuga võib kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Selleks et nimetatud punktis osutatud erandit oleks võimalik kohaldada, peab abi aitama kaasa kõnealuse sektori arengule.
- (158) Portugali ametiasutused teatasid, et kõnealusel juhul kandis riik alates 1999. aastast kõik imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamisega seotud kulud. Alates 2002. aasta oktoobrist rahastati kogumise-, vedamise-, töötlemise- ja hävitamistoominguid tapakeskuste, konditustamata veise- ja sealihä importijate ning ühendusesiseste vahendajate, st konditustamata veise- ja sealihä töötlejate/vastu võtjate makstavast maksulaadsest lõivust saadava tulu abil, välja arvatud juhtudel, kui ettevõtjad rahastasid toiminguid ise.
- (159) Vastavalt dokumendi „Ühenduse suunised riigiabi kohta põllumajandussektoris ajavahemikuks 2000–2006”⁽⁴⁹⁾ (edaspidi „suunised”) punktile 23.3 ja komisjoni teatisele ebaseadusliku riigiabi hindamisel kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta⁽⁵⁰⁾ tuleb kõiki määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti f kohaselt ebaseaduslikke abimeetmeid hinnata abi andmise kuupäeval kohaldatud eeskirjade ja suuniste kohaselt. 2002. aastal võttis komisjon vastu ühenduse suunised, mis käsitlevad riigiabi andmist seoses TSE testide, surnult leitud loomade ja tapamajajäätmetega. Kõnealuseid suuniseid kohaldati ajavahemikul alates 1. jaanuarist 2003 kuni 31. detsembrini 2006⁽⁵¹⁾. TSE suuniste punktis 44 on sätestatud tapamajajäätmete puhul kohaldatav erand põhimõttest, et ebaseaduslikku abi tuleb hinnata vastavalt abi andmise ajal kehtivatele eeskirjadele. TSE suuniste punkti 47 kohaselt kohaldab komisjon tapamajajäätmetega seotud ja enne 2002. aasta lõppu antud ebaseadusliku abi suhtes suuniste punktis 11.4 sätestatud põhimõtteid. Seega on alates 1999. aastast antud abi hindamise korral pädevaks õiguslikuks aluseks TSE suuniste punkt 47.
- (160) Vastavalt dokumendi „Ühenduse suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris aastateks 2007–2013” punkti 194 alapunktile c ei kohaldata TSE suuniseid alates kõnealuste suuniste jõustumisest, 1. jaanuarist 2007, välja arvatud suuniste punktis 43 ja järgnevatel punktides osutatud ebaseaduslike abide puhul, mida anti enne 1. jaanuari 2007. Seega jääb TSE suuniste punkt 47 tapamajajäätmetega seotud ja alates 1. jaanuarist 2003 antud ebaseaduslike abide puhul kohaldatavaks eeskirjaks.
- (161) TSE suuniste punkt 47 hõlmab tapamajajäätmeid käsitlevaid eri õigussätteid.
- (162) TSE suuniste punkti 47 alusel on komisjon tapamajajäätmetega seotud riigiabi kohta võtnud alates 2001. aasta jaanuarist vastu rea üksikotsuseid, mis lubavad anda kuni 100 %protsendini ulatuvat riigiabi transmissiivset spongioosset entsefalopaatiat (TSE) puudutavate ühenduse uute õigusaktide kohaselt hävitamisele kuuluva eririskiga tooraine, kondijahu ja seda sisaldava loomasööda hävitamise kuludest. Nimetatud otsuste aluseks on eelkõige põllumajandussuuniste punkt 11.4, milles võetakse arvesse abi lühikest kestust ja vajadust lähtuda pikas perspektiivis „saastaja maksab” põhimõttest. Erandlikult on komisjon nõustunud, et sellist riigiabi antakse ka teistele ettevõtjatele peale nende, kes tegutsevad elusloomade tootmise valdkonnas, näiteks tapamajajatele. Komisjon

⁽⁴⁹⁾ EÜT C 28, 1.2.2000, lk 2.

⁽⁵⁰⁾ EÜT C 119, 22.5.2002, lk 22.

⁽⁵¹⁾ Vt „Ühenduse suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris 2007–2013” punkt 194, alapunkt c (ELT C 319, 27.12.2006, lk 1).

- kohaldab samu põhimõtteid enne 2002. aasta lõppu ebaseaduslikult osutatud riigiabi TSEd käsitlevate ühenduse uute õigusaktidega seotud võrreldavate kulude puhul, ilma et rikutaks muid ühenduse õiguse norme.
- (163) TSE suuniste punktis 47 meenutatakse, et erandlikult on komisjon nõustunud sellise riigiabi andmisega ka teistele ettevõtjatele peale nende, kes tegutsevad elusloomade tootmise valdkonnas, näiteks tapamajadele. Komisjon on varem otsustanud, et kõnealust erandit tuleks samuti kohaldada selliste ettevõtete suhtes, kelle tegevus on tihti seotud elusloomade tootmisega, nagu loomsete jäätmete käitlemise ettevõtteid.
- (164) Põllumajandussuuniste punkti 11.4 alusel peab komisjon lubatavaks anda kuni 100 %ni ulatuvat abi selliste meetmetega seotud kulude katmiseks, mis hõlmavad tervisekontrolli, teste ja muid läbivaatusmeetmeid, vaktsiinide, ravimite ja taimekaitsevahendite ostmist ja kasutamist, loomade tapmist ja likvideerimist ning saagi hävitamist, kui seejuures on täidetud järgmised tingimused:
- haiguse vältimiseks, seireks või likvideerimiseks on vastu võetud asjakohane ühenduse, liikmesriigi või piirkonna kava;
  - haigused on ametiasutuste jaoks prioriteetne küsimus;
  - abimeetmete eesmärgiks on haiguse vältimine ja/või sellega seotud kulude hüvitamine;
  - abi on kokkusobiv ühenduse veterinaar- ja fütosanitaarvaldkonna õigusaktidega.
- (165) Samu põhimõtteid kohaldatakse ka TSE suuniste punkti 47 kohaselt.
- (166) BSE on nakkushaigus, mis ohustab inimest. Tegu on loomahaigusega, mille esmasest koldest tuleb otse komisjonile ja teistele liikmesriikidele teatada⁽⁵²⁾. Abimeetme eesmärgiks on tagada, et haiguse vältimise meetmete jaoks vajalikud kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamistoiminguid oleks tehtud vastavalt ajavahemikul 1999–2005 lihasektoris kehtinud veterinaarialaste õigusaktide sätetele.
- (167) Komisjon märgib sellega seoses, et Portugali väitel kandis riik alates 1999. aastast kuni 2002. aastani imetajatel pärineva liha- ja kondijahu ning liha- ja kondijahu segu väljaveo keelava komisjoni otsusega 98/653/EÜ heakskiidetud kiireloomuliste meetmete raames kõik imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamisega seotud kulud. Komisjon märgib samuti, et Portugali suhtes kehtestatud veise- ja vasikaliha embargo hõlmavad meetmed tühistati alles määruse (EÜ) nr 1993/2004 vastuvõtmisega.
- (168) Komisjon rõhutab ühtlasi, et TSE suuniste punktides 33 ja 34 sätestatu kohaselt valiti ettevõtteid ning määrati kindlaks neile makstav tasu mittediskrimineerivalt ja vastavalt turu toimimise põhimõtetele (vt käesoleva otsuse põhjendus 21 ja sellele järgnevad punktid). Arvestades võetud meetmete kiireloomulisust, võib komisjon nõustuda sellega, et Portugali ametiasutused valisid teenust osutavad ettevõtjad välja vastavalt 8. juuni 1999. aasta dekreetseadusele nr 197/99, mis on Portugali ametiasutuste esitatud teabe kohaselt direktiivi 97/52/EÜ riiklikku õigusesse ülevõtmise instrument, ega kasutanud selleks riigihangete menetlust (vt käesoleva otsuse põhjendus 24).
- (169) Portugali ametiasutused teatasid, et dekreetseadus nr 197/2002 võeti vastu selleks, et tagada võetud kohustuste täitmine nõukogu otsuse 2000/766/EÜ kontekstis, järgides seejuures „saastaja maksab“ põhimõtet (vt käesoleva otsuse põhjendus 65 ja 66). Ametiasutused kinnitasid, et makstud ressursse ei olnud võimalik edasi suunata teenust osutanud ettevõtjate võimalike muude konkureerivate tegevuste rahastamiseks, sest kõnealuste ettevõtjate ainukeseks tegevusalaks oli loomsete kõrvalsaaduste kogumine, töötlemine, vedamine ja hävitamine.
- (170) Komisjon märgib samuti, et vastutus teenuse osutamise ja selle rahastamise eest anti hiljem üle ettevõtjatele, kohaldades 2003. aasta dekreetseaduses sätestatud ja üleminekuperioodi hõlmavat süsteemi.
- (171) Võttes arvesse BSE kriisi tõttu ajavahemikul 1999–2004 kujunenud erakorralisi asjaolusid ja kiireloomulist lahendust nõudvat olukorda ning seda, et 2003. aasta dekreetseaduses sätestatud süsteem nägi ette vastutuse üleandmise teenuse osutamise ja selle rahastamise eest sektori ettevõtjatele, leiab komisjon, et kõnealust abi võib käsitleda lühiajalise abina, mida anti „saastaja maksab“ põhimõtet pikas plaanis silmas pidades.
- (172) Seetõttu peab komisjon tema käsutuses oleva teabe põhjal võimalikuks järeldada, et ajavahemikul alates 1999. aastast kuni 2002. aasta lõpuni antud abi suhtes võib kohaldada ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erandit.

⁽⁵²⁾ Nõukogu direktiiv 82/894/EMÜ, 21. detsember 1982, ühendusesise loomahaigustest teatamise kohta, EÜT L 378, 31.12.1982, lk 58.

- (173) Abi suhtes, mida anti ajavahemikul alates 2003. aastast kuni 2005. aasta novembrini, leiab komisjon, võttes arvesse kuni 2004. aastani kestnud kiireloomulist lahendust nõudvat olukorda ja eespool mainitud asjaolu, et dekreetseadusega kehtestatud süsteemi kohaselt anti vastutus teenuse osutamise ja selle rahastamise eest järk-järgult üle, et kui abi ulatus vastas teenuse osutamisega seotud tegelikele kuludele, võib kõnealust abi käsitleda ühenduse õigusega kokkusobivana ja TSE suuniste punktiga 47 kooskõlas olevana.
- (174) Nagu on märgitud käesoleva otsuse põhjenduses 100, on Portugali ametiasutused tõendanud, et abi vastas teenust osutanud ettevõtjate tegelikele kuludele ajavahemikul 1999–2005.
- (175) Seetõttu järeltab komisjon tema käsutuses oleva teabe põhjal, et ajavahemikul alates 2003. aastast kuni 2005. aasta novembrini antud abi suhtes võib kohaldada ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erandit.

3.1.2. Tapakeskustele, tükeldamistöökodadele, sektoris tegutsevatele importijatele ja ühendusesisestele vahendajatele ning loomakasvatajatele antud abi

- (176) Komisjon märkis käesoleva otsuse põhjenduses 166, et ajavahemikul 1999–2004 tõi BSE levimise oht Portugalis kaasa erakorralised ajaolud ja kiiret lahendust nõudva olukorra. Võttes arvesse seda erakorralist olukorda ja asjaolu, et 2003. aasta dekreetseaduses sätestatud süsteem nägi ette vastutuse üleandmise teenuse osutamise ja selle rahastamise eest sektori ettevõtjatele, leiab komisjon, et kõnealust abi võib käsitleda lühiajalise abina, mida anti „saastaja maksab” põhimõtet pikas plaanis silmas pidades. Vastavalt varasemale menetluspraktikale leiab komisjon vaadeldaval juhul, et TSE suuniste punkti 47 kohaselt antavat abi võib erandlikult anda ka sektori teistele ettevõtjatele, nagu tapakeskused, tükeldamistöökodad ning sektoris tegutsevad importijad ja ühendusesisesed vahendajad.
- (177) Samalaadselt sellega, mida komisjon märkis teenust osutanud ettevõtjate kohta, on ka kõnealune abi antud vastavalt TSE suuniste punktis 47 sätestatud põhimõtetele.
- (178) Seega võib komisjon järeltaba tapakeskuste, tükeldamistöökodade ning sektoris tegutsevate importijate ja ühendusesiseste vahendajate puhul, et neile antud abi suhtes võib kohaldada ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erandit.
- (179) Ka loomakasvatajatele antud abi puhul järeltab komisjon, võttes arvesse käesoleva otsuse põhjenduses 160 ja sellele järgnevatel punktides toodud kaalutlusi, et vaadeldav abi

on antud kooskõlas TSE suuniste punktis 47 kehtestatud põhimõtetega ning et selle suhtes võib kohaldada ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erandit.

3.2. ABIMEETMETE RAHASTAMINE

- (180) Alates 2002. aasta oktoobrist, kui jõustus 2002. aasta dekreetseadus, rahastati imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamistoiminguid tapamajade, konditustamata veise- ja sealihha importijate ja ühendusesiseste ettevõtjate poolt, see tähendab konditustamata veise- ja sealihha töötlejate/vastuvõtjate makstavast maksulaadsest lõivust saadava tulu abil.
- (181) Euroopa Kohtu kohtupraktika põhjal⁽⁵³⁾ leiab komisjon üldjuhul, et abi rahastamisel kohustuslikust koormisest saadava tulu abil võib rahastamine omandada protektsionistliku toime, mis ulatub abi kui sellise omast kaugemale. Kõnealuste maksude näol on tegu kohustuslike koormistega. Sama kohtupraktika põhjal leiab komisjon, et abi ei saa rahastada maksulaadse lõivu abil, mida võetakse ka teistest liikmesriikidest imporditud toodete pealt.
- (182) Võttes arvesse kõnealust kohtupraktikat ning asjaolu, et abi anti riigi ressurssidest ning seega on ELi toimimise lepingu artikli 107 kohaselt tegu riigiabiga, tuleb kontrollida, kas abi on diskrimineeriva olemusega ja läheb seeläbi vastuollu ELi toimimise lepingu artikli 110 sätega, sedavõrd, kui võeti ka teistest liikmesriikidest pärinevate toodete pealt.
- (183) Portugali ametiasutused põhjendasid imporditud konditustamata liha maksustamist sellega, et imporditud toodete puhul oli võimalik rakendada süsteemist samavõrd kasu saada nagu siseriiklike toodete puhul, kui võeti konditustamata liha puhul võib eeldada kõrvalsaaduste tekkimist, mille korral kasutatakse kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuseid.
- (184) Komisjoni käsutuses oleva teabe kohaselt kohaldati lõivusid tapakeskuste, rümpade, poolrümpade ja muude konditustamata veise- ja vasikalihha ning sealihatükkide importijate suhtes (vt 2002. aasta dekreetseaduse artikli 2 lõige 2) ning sellest saadavat tulu kasutati imetajate ja linnuliha kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuste osutamise tagamiseks (2002. aasta dekreetseaduse artikli 1 lõige 1).

⁽⁵³⁾ Euroopa Kohtu 25. juuni 1970. aasta otsus kohtuasjas 47/69, Prantsusmaa vs. komisjon, EKL 1969–1970, lk 391, punkt 20.

- (185) Kõnealune teave tekitas komisjonis kahtlusi maksukohustuslastelt võetava lõivu ja neile osutatud teenuste võrdväärsuse suhtes. Komisjon leidis, et ta ei saa välistada võimaliku diskrimineeriva süsteemi rakendamist teistest liikmesriikidest imporditud toodete suhtes, mille pealt võeti lõivu.
- (186) Seejärel kinnitasid Portugali ametiasutused, et linnuliha kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuste osutamist ei rahastatud veiste ja sigade tapakeskuste ja veise-, vasika- ja searümpade, poolrümpade ja muude konditustamata tükkide importijatel võetavate lõivude abil, vaid 2002. aasta dekreetseaduse 1. lisa kohaselt kodulindude tapakeskustelt võetava lõivu abil, mis ei soodustanud kodulindude tapmise käigus tekkivate kõrvalsaaduste kogumist, vedamist, töötlemist ja hävitamist. Kodulinnurümpade importijad ja vahendajad olid maksust vabastatud, kuna suurema osa imporditud kodulinnurümpade puhul kõrvalsaadusi ei tekkinud.
- (187) Seevastu veise-, vasika- ja searümpade, poolrümpade ja muude konditustamata tükkide importijate ning vahendajate puhul tõendasid Portugali ametiasutused, et kõnealuse konditustamata liha puhul tekkisid kõrvalsaadused.
- (188) Juba teabenõude otsuse tegemisel ja ka hiljem, menetluse alustamise käigus palus komisjon Portugali ametiasutustel esitada tõendusmaterjale selle kohta, et imporditud toodete puhul oli rakendatud süsteemist võimalik samavõrd kasu saada nagu siseriiklike toodete puhul, ning tõendada seeläbi arvandmetele tuginedes, et teatava kontrollperioodi jooksul kehtis rahaline tasakaal teistest liikmesriikidest pärineva konditustamata veise-, vasika- ja sealihaga pealt võetavate lõivusummade ja kõnealuste toodete suhtes eksklusiivselt kohaldatud teenustega seotud kulude vahel [vt menetluse alustamise otsuse lõike 37 punkt h].
- (189) Portugali ametiasutused kinnitasid, et imporditud konditustamata lihatükkide suhtes kohaldati siseriiklike toodetega samaväärselt kõrvalsaaduste kogumis-, vedamis-, töötlemis- ja hävitamisteenuseid, kuid nad ei esitanud selle kohta täpseid ja sidusaid andmeid.
- (190) Esitatud andmete alusel ei olnud komisjonil võimalik järeldada, et 2002. aasta dekreetseadusega kehtestatud lõiv, mida võeti imporditud toodete pealt, oli samaväärne kõnealuste imporditud toodete kõrvalsaaduste puhul osutatud vastavate teenuste kuludega ning et sellest tulenevalt rahastati imporditud toodete puhul abimeetmete abil teenuseid samas ulatuses nagu siseriiklike toodete puhul.
- (191) 2003. aasta dekreetseaduse artikli 3 lõike 2 kohaselt pidid tapakeskused, tükeldamistökojad, haudekeskused ja munatööstusettevõtjad maksma 2002. aasta dekreetseaduse 1. lisa sätestatud suurusega lõivu, välja arvatud asutused, mille suhtes kehtis kõnealuses dekreedis sätestatud alternatiivne korraldus, mille kohaselt nad pidid maksma 2. lisa toodud suurusega lõivu kuni 3. kategooria materjalide hävitamist hõlmava kava kinnitamiseni. 1. ja 2. kategooria materjalide eest pidid nad kuni kava kinnitamiseni maksma 0,35 eurot ühe kg materjali kohta (2003. aasta dekreetseaduse artikli 5 lõige 1).
- (192) 2003. aasta dekreetseadusega tehtud muudatuste puhul palus komisjon Portugali ametiasutustel tõendada, et imporditud toodete puhul oli võimalik kõnealuseid teenuseid kasutada samas ulatuses nagu siseriiklike toodete puhul.
- (193) Portugali ametiasutused kinnitasid, et 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud lõiv põhines tegelikult tekkinud kõrvalsaadustel ning et imporditud toodete puhul oli kõnealuseid teenuseid võimalik samas ulatuses kasutada, kuid Portugali ametiasutused ei esitanud neid väiteid kinnitavaid arvandmeid.
- (194) Kuna komisjonil ei olnud võimalik esitatud väiteid kontrollida, ei olnud tal võimalik järeldada, et 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud lõiv, mida võeti imporditud toodete pealt, oli samaväärne kõnealuste imporditud toodete kõrvalsaaduste puhul osutatud vastavate teenuste kuludega ning et sellest tulenevalt rahastati imporditud toodete puhul abimeetmete abil teenuseid samas ulatuses nagu siseriiklike toodete puhul.
- (195) Komisjon märgib, et 2002. aasta dekreetseaduse alusel kehtestatud maksusüsteem ja 2003. aasta dekreetseaduse artikli 3 lõikega 2 ja artikli 5 lõikega 2 kehtestatud üleminekukorraldus ei ole ELi toimimise lepingu artikliga 110 kooskõlas, sest nendega kehtestatakse maksusüsteem, mis võib olla diskrimineeriv teistest liikmesriikidest imporditud toodete suhtes, mille pealt tuleb samuti tasuda kõnealust lõivu.

VI. JÄRELDUSED

- (196) Komisjon väljendab kahetsust, et Portugal on ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 sätteid rikkudes andnud ebaseaduslikult abi tapamajajätmete kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamise jaoks.

- (197) Tapamajajätmete kogumise, vedamise, töötlemise ja hävitamise jaoks antav abi on kooskõlas abi saajate suhtes kohaldatavate ühenduse õigusaktidega. Seevastu kõnealuste abide rahastamine 2002. aasta dekreetseaduse alusel kehtestatud maksusüsteemi ja dekreetseaduse nr 244/2003 artikli 3 lõikega 2 ja artikli 5 lõikega 2 kehtestatud üleminekukorralduse abil ei ole siseturuga kooskõlas võimaliku diskrimineeriva mõju tõttu teistest liikmesriikidest imporditud toodetele, mille pealt tuleb samuti kõnealust lõivu tasuda.
- (198) Komisjon peab asjakohaseks võtta antud juhul vastu tingimuslik otsus, kasutades määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 7 lõikega 4 talle jäetud võimalust, mille kohaselt komisjon võib positiivsele otsusele lisada tingimused, mille täitmisel võib abi lugeda ühisturuga kokkusobivaks, ja sätestada kohustused, mis võimaldavad jälgida otsuse täitmist.
- (199) Selleks, et peatada ELi toimimise lepingu artikli 110 rikkumine ja välistada sel viisil tagasiulatuvalt võimalik diskrimineeriv olukord, peab Portugal komisjoni kindlaksmääratud tingimustel ja tähtaegade jooksul tagasi maksuma selle osa lõivust, mis võeti teistelt liikmesriikidelt pärinevatelt toodetelt. Kõnealuse rikkumise heastamine muudaks asjaomased abid asutamislepinguga kokkusobivaks.
- (200) Komisjon määrab kindlaks tagasimaksmise tingimused. Portugal peab lõivu maksnud isikutele tagasi maksuma selle osa lõivust, mida maksti teistest liikmesriikidest pärinevate toodete pealt ajavahemikul alates 2002. aasta dekreetseadusega sätestatud lõivu kohaldamisest kuni kõnealuse lõivu viimase kohaldamiseni enne 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud üleminekukorralduse lõppemist. Seejuures peab Portugal jälgima, et oleks täidetud järgmised tingimused:
- kui maksukohustuslased on suutelised tõendama, et nende imporditud toodetelt võeti lõivu, võivad selle lõivu tasunud maksukohustuslased nõuda üksnes riiklike toodete heaks suunatud teenuste rahastamiseks määratud lõivust saadud tulust proportsionaalse osa tagasimaksmist. Kõnealused tagasimaksmise nõuded tuleb esitada riiklikes õigusaktides sätestatud ajavahemiku, kuid mitte vähem kui kuue kuu jooksul alates käesoleva otsuse avaldamisest;
  - Portugal määrab kindlaks imporditud toodete suhtes rakendatud võimaliku diskrimineerimise ulatuse. Selleks kontrollib Portugal kontrollperioodi jooksul asjaomase lõivu abil üleriigiliselt saadud riiklike vahendite suuruse ja kõnealuste toodete suhtes kohaldatavate eksklusiivsete eeliste rahalist tasakaalu;
  - tagasimaksmine peab toimuma mitte hiljem kui kuue kuu jooksul alates tagasimaksmistaotluse esitamisest;
  - tagastatavad summad tuleb aktualiseerida, arvestades nende pealt intresse alates lõivu sissekaspeerimise hetkest kuni tegeliku tagasimaksmise kuupäevani. Intresside arvestamise aluseks on komisjoni poolt viite- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi abil kinnitatud viitemäär ⁽⁵⁴⁾;
  - Portugali ametiasutused aktsepteerivad kõiki maksukohustuslaste esitatavaid mõistlikke tõendusmaterjale teistest liikmesriikidest pärinevate toodete pealt makstud lõivusummade tõendamiseks;
  - tagasimakse õigust ei saa seada sõltuvusse muudest, tingimustest, eelkõige mitte sellest, et maksu ei ole edasi suunatud;
  - juhul, kui maksukohustuslane ei ole veel maksu maksnud, loobuvad Portugali ametivõimud ametlikult maksu sissenõudmisest proportsionaalses osas teistest liikmesriikidest pärinevatelt toodetelt võetud maksu osaga, mille kohta on leidnud tõendamist, et seda kasutati üksnes siseriiklikele toodetele suunatud abi rahastamiseks. Ühtlasi loobutakse ka võimalike intresside sissenõudmisest hilinenud makse korral;
  - kui komisjon seda nõuab, edastavad Portugali ametiasutused komisjonile täieliku aruande, mis tõendab tagasimakse meetme nõuetekohast täideviimist;
  - kui mõni teine liikmesriik on maksustanud samad tooted, mille pealt Portugal maksu võttis, kohustuvad Portugali ametiasutused maksuma maksukohustuslasele tagasi selle osa maksust, mis võeti kõnealusest liikmesriigist pärinevate toodete pealt;
  - Portugal kohustub teatama käesolevast otsusest kõikidele potentsiaalsetele kõnealuse lõivu maksukohustuslastele,

⁽⁵⁴⁾ Komisjoni teatis viite- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi kohta (EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Portugali poolt 4. detsembri 1998. aasta dekreetseaduse nr 393-B/98 alusel antud riigiabi on siseturuga kokkusobiv.

Artikkel 2

1. Portugali poolt 25. septembri 2002. aasta dekreetseaduse nr 197/2002 alusel ja 7. oktoobri 2003. aasta dekreetseaduse nr 244/2003 artikli 3 lõikes 2 sätestatud üleminekukorralduse alusel antud riigiabi on siseturuga kokkusobiv tingimusel, et Portugal maksab lõivu tasunud isikutele tagasi lõivu selle osa, mida võeti teistest liikmesriikidest pärinevate toodete pealt ajavahemikul alates lõivu kehtestamisest 2002. aasta dekreetseadusega kuni kõnealuse lõivu viimase kohaldamiseni enne 2003. aasta dekreetseadusega kehtestatud üleminekukorralduse lõppemist.

2. Seejuures peab Portugal jälgima, et oleks täidetud järgmised tingimused:

— kui maksukohustuslased on suutelised tõendama, et nende imporditud toodetelt võeti lõivu, võivad selle lõivu tasunud maksukohustuslased nõuda üksnes riiklike toodete heaks suunatud teenuste rahastamiseks määratud lõivust saadud tulust proportsionaalse osa tagasimaksmist. Kõnealused tagasimaksmise nõuded tuleb esitada riiklikes õigusaktides sätestatud ajavahemiku, kuid mitte vähem kui kuue kuu jooksul alates käesoleva otsuse avaldamisest;

— Portugal määrab kindlaks imporditud toodete suhtes rakendatud võimaliku diskrimineerimise ulatuse. Selleks kontrollib Portugal kontrollperioodi jooksul asjaomase lõivu abil üleriigiliselt saadud riiklike vahendite suuruse ja kõnealuste toodete suhtes kohaldatavate eksklusiivsete eeliste rahalist tasakaalu;

— tagasimaksmine peab toimuma mitte hiljem kui kuue kuu jooksul alates tagasimaksmistaotluse esitamisest;

— tagastatavad summad tuleb aktualiseerida, arvestades nende pealt intresse alates lõivu sissekassseerimise hetkest kuni tegeliku tagasimaksmise kuupäevani. Intresside arvestamise aluseks on komisjoni poolt viite- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi abil kinnitatud viitemäär⁽⁵⁵⁾;

— Portugali ametiasutused aktsepteerivad kõiki maksukohustuslaste esitatavaid mõistlikke tõendusmaterjale teistest liikmesriikidest pärinevate toodete pealt makstud lõivusummade tõendamiseks;

— tagasimakse õigust ei saa seada sõltuvusse muudest tingimustest, eelkõige mitte sellest, et maksu ei ole edasi suunatud;

— juhul, kui maksukohustuslane ei ole veel maksu maksnud, loobuvad Portugali ametivõimud ametlikult maksu sissenõudmisest proportsionaalses osas teistest liikmesriikidest pärinevatel toodetelt võetud maksu osaga, mille kohta on leidnud tõendamist, et seda kasutati üksnes siseriiklikele toodetele suunatud abi rahastamiseks. Ühtlasi loobutakse ka võimalike intresside sissenõudmisest hilinenud makse korral;

— kui komisjon seda nõuab, edastavad Portugali ametiasutused komisjonile täieliku aruande, mis tõendab tagasimakse meetme nõuetekohast täideviimist;

— kui mõni teine liikmesriik on maksustanud samad tooted, mille pealt Portugal maksu võttis, kohustuvad Portugali ametiasutused maksma maksukohustuslasele tagasi selle osa maksust, mis võeti kõnealusest liikmesriigist pärinevate toodete pealt;

— Portugal kohustub teatama käesolevast otsusest kõikidele potentsiaalsetele kõnealuse lõivu maksukohustuslastele.

Artikkel 3

Portugal teatab komisjonile kahe kuu jooksul alates käesolevast otsusest teatamisest selle otsusega vastavuse saavutamiseks võetud meetmetest.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Portugali Vabariigile.

Brüssel, 13. juuli 2011

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Dacian CIOLOȘ

⁽⁵⁵⁾ Vt joonealune märkus 54.